ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 23ης Δεκεμβρίου 1992

σχετικά με μία διαδικασία βάσει του άρθρου 85 της συνθήκης ΕΟΚ

(IV/32.745 — Astra)

(Τα κείμενα στην αγγλική και γαλλική γλώσσα είναι τα μόνα αυθεντικά)

(93/50/ΕΟΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας,

τον κανονισμό αριθ. 17 του Συμβουλίου της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτο κανονισμό εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της συνθήκης [1], όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την πράξη προσχώρησης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, και ιδίως το άρθρο 2,

την κοινοποίηση για χορήγηση απαλλαγής, που υποβλήθηκε κατ' εφαρμογή του άρθρου 4 του κανονισμού αριθ. 17, στις 3 Ιουνίου 1988, από την British Telecommunications plc (που στο εξής καλείται «BT», τη Société Européenne des Satéllites SA (που στο εξής καλείται «SES» και την BT Astra SA, όσον αφορά σειρά συμφωνιών και συναφών εγγράφων σχετικά με την εμπορία και τη διάθεση υπηρεσιών παροχής τηλεοπτικών εκπομπών μέσω δορυφόρου, κοινοποίηση που στη συνέχεια τροποποιήθηκε από την BT ούτως ώστε να συμπεριληφθεί επίσης μία αίτηση αρνητικής πιστοποίησης,

την απόφαση της 3ης Απριλίου 1990, για την κίνηση της διαδικασίας στην υπόθεση αυτή,

Αφού δόθηκε στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις η ευκαιρία να απαντήσουν στις αιτιάσεις που ανακοινώθηκαν από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 1 του κανονισμού αριθ. 17 και τον κανονισμό αριθ. 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής της 25ης Ιουλίου 1963 περί των ακροάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 19 παράγραφοι 1 και 2 του κανονισμού αριθ. 17 του Συμβουλίου [2],

Κατόπιν διαβουλεύσεως με τη συμβουλευτική επιτροπή συμπράξεων και δεσποζουσών θέσεων,

Εκτιμώντας ότι:

I. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

(1) Στις 3 Ιουνίου 1988, η BT, η SES και η BT Astra SA κοινοποίησαν στην Επιτροπή, με μόνο σκοπό τη χορήγηση απαλλαγής, σειρά συμφωνιών και συναφών εγγράφων σχετικά με την εμπορία και διάθεση υπηρεσιών παροχής τηλεοπτικών εκπομπών μέσω δορυφόρου. Στη συνέχεια, στην απάντησή της με την οποία αντέκρουσε τις αντιάσεις της Επιτροπής, η BT προέβαλε το επιχείρημα ότι το άρθρο 85 παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται επί των συμφωνιών και ζήτησε ρητά, με επιστολή που διαβίβασε στις 5 Δεκεμβρίου 1990, να θεωρηθεί ότι η κοινοποίηση είχε τροποποιηθεί ως προς το σημείο αυτό.

Α. Οι αντισυμβαλλόμενοι

(2) Η SES είναι εταιρεία του Λουξεμβούργου που ιδρύθηκε το 1985 με σκοπό την εκμετάλλευση δορυφόρων. Ο πρώτος της δορυφόρος, ο Astra IA, που εκτοξεύθηκε στο διάστημα το Δεκέμβριο του 1988, αποτέλεσε τον πρώτο δορυφόρο μέσης ισχύος που δεν αποτελούσε ιδιοκτησία των οργανισμών τηλεπικοινωνιών («ΟΤ»), ο οποίος προσέφερε διεθνείς τηλεοπτικές υπηρεσίες στην Ευρώπη. Κατά την εποχή της κοινοποίησης, η SES δεν είχε ακόμα κύκλο εργασιών. Το κεφάλαιο με το οποίο καλύφθηκε το κόστος αγοράς του δορυφόρου, το κόστος εκτόξευσής του και οι λοιπές δαπάνες όπως, για παράδειγμα, τα έξοδα εμπορίας και ασφάλισης, καλύφθηκαν από την εισροή ποσών που προήλθαν από είκοσι περίπου μετόχους που προέρχονταν από διάφορα κράτη μέλη της Κοινότητας και από άλλους φορείς, καθώς και από τραπεζικά δάνεια για τα οποία είχε χορηγηθεί η εγγύηση του κράτους.

Ο κύκλος εργασιών της SES αυξήθηκε κατά το 1991 σε 3 471 954 747 φράγκα Λουξεμβούργου. Ένας δεύτερος δορυφόρος μέσης ισχύος της SES, ο Astra IB, εκτοξεύθηκε τον Ιανουάριο του 1991.

(3) Η BT έχει ορισμένες θυγατρικές εταιρείες, καμία από τις οποίες δεν ασκεί δραστηριότητες στον τομέα των δορυφόρων. Ο συνολικός κύκλος εργασιών της BT για το έτος που έληξε το Μάρτιο του 1992 ανήλθε ± 13 337 000 000 λίρες στερλίνες.

Η BT αποτελεί εγκεκριμένο φορέα λειτουργίας, στον οποίο έχει παρασχεθεί το δικαίωμα να διεκπεραιώνει τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες στο Ηνωμένο Βασίλειο, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι μεταδόσεις σημάτων από τη γη προς το διάστημα με δορυφόρους.

Σύμφωνα με το σημείο 1.1 της άδειας της BT, που χορηγήθηκε βάσει του τμήματος 7 της Telecommunications Act του 1984, η «ολοκληρωμένη παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών» επιβάλλεται στην BT έναντι κάθε προσώπου που ζητά να του παρασχεθούν οι υπηρεσίες αυτές. Με τον όρο 5 απαιτείται περαιτέρω από την BT να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα ούτως ώστε να παράσχει διεθνείς υπηρεσίες διασύνδεσης στους πελάτες της, στο βαθμό που είναι αναγκαίος για την ικανοποίηση όλων των λογικών αιτημάτων παροχής των σχετικών υπηρεσιών. Στο σημείο 53.5 στοιχείο β) προβλέπονται εξαιρέσεις και περιορισμοί από τις υποχρεώσεις αυτές σε ορισμένες περιπτώσεις, μεταξύ άλλων και στις περιπτώσεις που η

[1] ΕΕ αριθ. 13 της 21. 2. 1962, σ. 204/62.

[2] ΕΕ αριθ. 127 της 20. 8. 1963, σ. 2268/63.

ζήτηση των σχετικών υπηρεσιών σε δεδομένη περιοχή είναι, ή εμφανίζεται ότι είναι, ανεπαρκής για να καλυφθεί το κόστος συγκρότησης της υπηρεσίας στην εν λόγω περιοχή.

Διανομή τηλεοπτικών εκπομπών μέσω δορυφόρου

(4) Τα τηλεοπτικά κανάλια μεταδίδονται με διάφορα μέσα, όπως οι επίγειες εκπομπές προγραμμάτων, η καλωδιακή και η δορυφορική μετάδοση. Επίσης, είναι δυνατός και ο συνδυασμός των δυνατοτήτων, για παράδειγμα μέσω δορυφόρου προς επιχείρηση λειτουργίας καλωδιακού δικτύου, η οποία το μεταδιδάζει στους τελικούς θεατές. Η μετάδοση μέσω δορυφόρου περιλαμβάνει τα ακόλουθα βήματα:

1. τα τηλεοπτικά κανάλια προετοιμάζονται από έναν «φορέα παροχής προγραμμάτων»·
2. τα σήματα μεταδίδονται από το τηλεοπτικό στούντιο στον επίγειο σταθμό, από τον οποίο γίνεται η «ανοδική ζεύξη» προς το δορυφόρο. Οι φορείς παροχής προγραμμάτων πρέπει να συνάψουν τις σχετικές συμβάσεις παροχής της αντίστοιχης ανοδικής ζεύξης με έναν εγκεκριμένο φορέα λειτουργίας ο οποίος, στα περισσότερα κράτη μέλη της Κοινοτήτας, είναι αποκλειστικά ο τηλεπικοινωνιακός οργανισμός (ΤΟ)·
3. στο δορυφόρο, τα σήματα λαμβάνονται και ενισχύονται από έναν «αναμεταδότη» και στη συνέχεια επανεκπέμπονται στη γη. Οι δορυφόροι καλύπτονται από πολυάριθμους τέτοιους αναμεταδότες, οι οποίοι ανέρχονται σε 16 στην περίπτωση του δορυφόρου Astra ΙΑ·
4. όταν τα σήματα διαβιβάζονται με «καθοδική ζεύξη» προς τη γη, λαμβάνονται από ένα δίσκο δορυφορικής λήψης· ο δέκτης μπορεί να είναι:

   α) φορέας λειτουργίας καλωδιακού δικτύου, ο οποίος μεταβιβάζει το σήμα μέσω καλωδίου στους τηλεοπτικούς θεατές·

   β) συστήματα SMATV (Satellite Master Antenna TV) (δορυφορική τηλεόραση με κύρια κεραία) που τα διανέμουν στους ενοίκους ξενοδοχείου ή στα διαμερίσματα πολυκατοικίας ή

   γ) τηλεοπτικοί θεατές που λαμβάνουν τα σήματα άμεσα, τοποθετώντας δορυφορικούς δίσκους στις στέγες των σπιτιών τους. Η τελευταία περίπτωση μνημονεύεται ως απευθείας λήψη στο σπίτι (ΑΛΣ) (DTH).

   Το μέγεθος του δίσκου λήψης εξαρτάται από την ισχύ του δορυφόρου που χρησιμοποιείται. Για τους δορυφόρους χαμηλής ισχύος απαιτούνται τεράστιοι δίσκοι λήψης, μεγαλύτεροι σε διάμετρο από ενάμιση μέτρο, ενώ τα σήματα που εκπέμπονται από δορυφόρους μέσης και υψηλής ισχύος είναι δυνατό να ληφθούν από πολύ μικρότερους δίσκους, κατάλληλους προς τοποθέτηση σε μεμονωμένες στέγες σπιτιών.

   Όσον αφορά τη γεωγραφική κάλυψη, ή τη δορυφορική «περιοχή αποτύπωσης», οι δορυφόροι χαμηλής και μέσης ισχύος είναι σε θέση να καλύψουν όλη την Ευρώπη, ενώ για τους δορυφόρους υψηλής ισχύος, η λήψη περιορίζεται, σε γενικές γραμμές, σε μεμονωμένες χώρες.

(5) Μέχρι τη στιγμή της εκτόξευσης του δορυφόρου «Astra ΙΑ», όλοι οι δορυφόροι στην Ευρώπη λειτουργούσαν υπό τον έλεγχο ΤΟ, σε ατομική ή συλλογική βάση. Τα διάφορα στάδια κατά τη μετάδοση τηλεοπτικών καναλιών καλύπτονται από αποκλειστικά δικαιώματα, τα οποία απονέμονται στους ΤΟ από διεθνείς συνθήκες και εθνικούς νόμους:

1. Ανοδική ζεύξη

   Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στους κανονισμούς ραδιοεπικοινωνιών της Διεθνούς Ένωσης Τηλεπικοινωνιών (International Telecommunications Union) και στις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών της Κοινοτήτας σε θέματα τηλεπικοινωνίας, επιτρέπεται μόνο σε «εγκεκριμένους φορείς λειτουργίας» να προβαίνουν σε ανοδική ζεύξη σημάτων προς δορυφόρους. Στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης κατά το χρόνο της κοινοποίησης υπήρχε μόνο ένας εγκεκριμένος φορέας: πρόκειται για τον ΤΟ. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, το δυοπώλιο, που δημιουργήθηκε με βάση τον νόμο περί τηλεπικοινωνιών του 1984 Telecommunications Act οδήγησε στην εμφάνιση δύο εγκεκριμένων φορέων ανοδικής ζεύξης, του BT και της Mercury Communications Ltd. Το 1988/89 χορηγήθηκαν άλλες επτά άδειες με σκοπό την παροχή υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης και εν συνεχεία εισήχθη γενική άδεια. Την εποχή, ωστόσο, που συνήφθη η συμφωνία δημιουργίας της κοινής επιχείρησης, η BT αποτελούσε τον μόνο εγκεκριμένο φορέα λειτουργίας στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο οποίος παρείχε στην ουσία υπηρεσίες ανοδικής ζεύξης για τους σκοπούς της διεθνούς τηλεοπτικής διανομής. Η SES αποτελεί παρομοίως εγκεκριμένο φορέα παροχής ανοδικής ζεύξης στο Λουξεμβούργο.

2. Το διαστημικό τμήμα (δορυφόροι)

   Οι γεωστατικοί δορυφόροι που περιστρέφονται σε τροχιά, για τους σκοπούς των τηλεπικοινωνιών, είναι στις περισσότερες περιπτώσεις ιδιοκτησία διεθνών οργανισμών, όπως ο Intelsat (International Telecommunications Satellite Organisation), ο Eutelsat (European Telecommunications Satellite Organisation), ο Inmarsat (International Marine Satellite Organisation), και λειτουργούν με φροντίδα τους ή με φροντίδα των εθνικών ΤΟ.

   Οι συνθήκες Intelsat και Eutelsat, οι οποίες υπογράφηκαν, μεταξύ άλλων, από όλα τα κράτη μέλη της Κοινότητας, περιορίζουν τη λειτουργία δορυφόρων από άλλα πρόσωπα, παράλληλα με τη λειτουργία των δορυφόρων Intelsat και Eutelsat, χωρίς τα πρόσωπα αυτά να έχουν διέλθει από τη διαδικασία έγκρισης ή «συντονισμού». Στην κοινοποίηση, καθώς και στις μεταγενέστερες διαδικασίες, τα αντισυμβαλλόμενα μέρη παρέπεμψαν κυρίως στη διαδικασία του Eutelsat.

   Ο Eutelsat καθιερώθηκε το 1982 βάσει διακυβερνητικής σύμβασης, την οποία προς το παρόν έχουν υπογράψει 32 ευρωπαϊκές κυβερνήσεις (που καλούνται οι «αντισυμβαλλόμενοι»). Παράλληλα με τη σύμβαση, υπάρχει μία «συμφωνία λειτουργίας», η οποία έχει υπογραφεί από τους ΤΟ (που

καλούνται οι «συνυπογράφοντες») που προέρχονται, από τα κράτη που είναι αντισυμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης. Κάθε χώρα μέλος καθορίζει έναν «συνυπογράφοντα». Στο Ηνωμένο Βασίλειο, η BT αποτελεί τον συνυπογράφοντα του Eutelsat.

Οι συνυπογράφοντες ΤΟ χρηματοδοτούν τους δορυφόρους Eutelsat κατ' αναλογία με τη χρήση στην οποία προβαίνουν. Με άλλα λόγια, σε όσο μεγαλύτερο βαθμό ένας ΤΟ εκμεταλλεύεται το δυναμικό του αναμεταδότη σε δορυφόρο του Eutelsat, τόσο μεγαλύτερη είναι και η συνδρομή του. Οι συνυπογράφοντες ΤΟ διαμοιράζονται επίσης τα έσοδα κατά την αυτή αναλογία. Την εποχή που εγκαθιδρύθηκε η κοινή επιχείρηση, η BT είχε το μεγαλύτερο επενδυτικό μερίδιο.

Στην αρχική φάση, ο Eutelsat είχε θέσει σε λειτουργία τέσσερις τηλεπικοινωνιακούς δορυφόρους χαμηλής ισχύος. Ο πρώτος δορυφόρος μέσης ισχύος της σειράς Eutelsat II, του αυτού είδους με το δορυφόρο Astra (που καθιστά δηλαδή δυνατή τη λήψη με ένα δίσκο 60 έως 90 εκατοστών σε διάμετρο), εκτοξεύθηκε στο διάστημα τον Αύγουστο του 1990.

Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη σύμβαση Eutelsat, όταν ένας αντισυμβαλλόμενος ή ένας ΤΟ αποκτά επίγνωση του γεγονότος ότι κάποιος οργανισμός επιθυμεί να θέσει σε λειτουργία δορυφόρους ή/και να προβεί σε χρήση δορυφορικού εξοπλισμού ανοδικής και καθοδικής ζεύξης, ανεξάρτητα από τον Eutelsat, στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας του αντισυμβαλλομένου, ο εν λόγω αντισυμβαλλόμενος ή ΤΟ υποχρεώνεται να παράσχει όλες τις σχετικές πληροφορίες στον Eutelsat. Οι αρμόδιες αρχές του Eutelsat πρέπει στη συνέχεια να προσδιορίσουν κατά πόσο η λειτουργία αυτού του δορυφόρου, που δεν εμπίπτει στο πεδίο του Eutelsat:

— θα είναι από τεχνική άποψη συμβιβάσιμη με τους δορυφόρους Eutelsat,

— δεν θα προκαλέσει αξιοσημείωτη οικονομική βλάβη στο σύστημα Eutelsat [1].

Σε ό,τι αφορά το δορυφόρο Astra, η συνέλευση του Eutelsat κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν επρόκειτο να προκληθεί αξιοσημείωτη ζημία στο σύστημα Eutelsat εφόσον μεταξύ άλλων,

— ο δορυφόρος Astra θα εκμεταλλευόταν μόνο για τη μονόδρομη μετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων,

— δεν επρόκειτο να διασυνδεθούν περισσότερα από τέσσερα κανάλια Eutelsat, από τους δορυφόρους του Eutelsat, με τον Astra.

(1) Άρθρο XVI α) της σύμβασης Eutelsat.
Κατά τη συνέλευση των μελών το έτος 1992, υιοθετήθηκε απόφαση σύμφωνα με την οποία μόνο τα μη Eutelsat δορυφορικά συστήματα που προσφέρουν «μονοπωλιακές υπηρεσίες» (reserved services), θα υπόκεινται στη συμβουλευτική διαδικασία του άρθρου XVI α).

Το SAO (Signatory Affairs Office — γραφείο υποθέσεων των συνυπογραφόντων)

Έπειτα από εξονυχιστική μελέτη του ρόλου της BT ως αντισυμβαλλομένου μέρους της Eutelsat, ο OFTEL (Office of Telecommunications) ανακοίνωσε, τον Νοέμβριο του 1989, ότι το γραφείο υποθέσεων των συνυπογραφόντων (SAO) θα διεκπεραίωνε τα λειτουργικά καθήκοντα της BT, υπό την ιδιότητα του αντισυμβαλλομένου μέρους, ανεξάρτητα από τα εμπορικά παρακλάδια της BT. Αυτό σήμαινε ότι οι εγκεκριμένοι φορείς λειτουργίας του Ηνωμένου Βασιλείου θα διέθεταν πλέον πρόσβαση στο δυναμικό διαστημικού τμήματος του Eutelsat (και του Itelsat), με τους αυτούς όρους που ίσχυαν για την BT.

3. Καθοδική ζεύξη

Η νομοθεσία των περισσοτέρων κρατών μελών της Κοινότητας επιβάλλει στον φορέα παροχής δορυφορικών υπηρεσιών να λαμβάνει τη συγκατάθεση του τοπικού ΤΟ για τη λήψη των σημάτων καθοδικής ζεύξης που εκπέμπονται από δορυφόρους στην επικράτεια αυτού του ΤΟ. Εξάλλου, στην περίπτωση του Astra, ο Eutelsat απαιτούσε να υπάρχει «συντονισμός» όχι μόνο ως προς την ανοδική ζεύξη και λειτουργία του δορυφόρου, αλλά επίσης και σε σχέση με την καθοδική ζεύξη προς κάθε χώρα που ήταν αντισυμβαλλόμενο μέρος του Eutelsat.

Η κοινή επιχείρηση

(6) Ο δορυφόρος Astra IA της SES διαθέτει συνολικά 16 αναμεταδότες, για τους οποίους έπρεπε να βρεθούν πελάτες. Δεδομένου ότι η δορυφορική τηλεοπτική αγορά χαρακτηριζόταν από την επικυριαρχία των καναλιών που εκπέμπουν σε αγγλική γλώσσα, η SES κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι περισσότεροι φορείς παροχής των καναλιών που (ενδεχομένως) θα ενδιαφέρονταν να εκπέμπουν μέσω του Astra θα είχαν την έδρα τους στο Ηνωμένο Βασίλειο. Κατά συνέπεια, πριν εκτοξευθεί ο δορυφόρος, ελήφθη η απόφαση να εκχωρηθούν τουλάχιστον εννέα, και κατ' ανώτατο όριο έντεκα, από τους 16 αναμεταδότες σε μία «κοινή επιχείρηση» που συνέστησαν η BT και η SES, δεδηλωμένος σκοπός της οποίας θα ήταν:

— να προσφερθούν στις προερχόμενες από το Ηνωμένο Βασίλειο επιχειρήσεις λειτουργίας τηλεοπτικών προγραμμάτων ενιαίες συνολικές υπηρεσίες, που τις συναποτελούσαν η ανοδική ζεύξη της BT στο Ηνωμένο Βασίλειο και ω χώρος στον αναμεταδότη του δορυφόρου της SES,

— να προαχθεί η ανάπτυξη της δορυφορικής αγοράς μέσω:

α) της ενθάρρυνσης των κατασκευαστών δορυφορικών δίσκων που είναι κατάλληλοι για την αποκαλούμενη απευθείας λήψη στο σπίτι (ΑΛΣ)·

β) της ενθάρρυνσης των επιχειρήσεων λιανικής πώλησης να προωθήσουν και να πωλήσουν τον εξοπλισμό αυτό και

γ) της ενθάρρυνσης των θεατών που βλέπουν τις εκπομπές στο σπίτι να αγοράσουν τους δίσκους αυτούς, ούτως ώστε να είναι σε θέση να λάβουν τα σήματα του Astra, απευθείας στις στέγες των σπιτιών τους.

(7) Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας κοινοποίησης, εξετάστηκαν οι ακόλουθες συμφωνίες και λοιπά έγγραφα:

— η «κύρια» συμφωνία ή συμφωνία περί της κοινής επιχείρησης της 17ης Δεκεμβρίου 1988, μεταξύ των SES και BT, με την οποία είχε συμφωνηθεί η συγκρότηση της κοινής επιχείρησης BT Astra SA, στην οποία συμμετέχουν κατά ποσοστό 50-50 % και με βάση την οποία η SES δεσμεύθηκε να εκμισθώσει τους αναμεταδότες στην εταιρεία της κοινής επιχείρησης προς περαιτέρω διάθεση μέσω «εγκεκριμένου φορέως λειτουργίας του Ηνωμένου Βασιλείου» (επομένως, όχι απαραίτητα της BT), στους τελικούς καταναλωτές, με τη μορφή ενιαίας συνολικής σύμβασης που συμπεριλάμβανε την ανοδική ζεύξη,

— τέσσερις συνοδευτικές επιστολές με ημερομηνία 17 Δεκεμβρίου 1987 που αφορούσαν:

— την εκχώρηση δικαιωμάτων προαίρεσης της BT επί των αναμεταδοτών στο δορυφόρο Astra,

— τη δέσμευση της SES, σε συνάρτηση με τη ρήτρα 6 παράγραφος 4 της συμφωνίας, όσον αφορά με την υποχρέωσή της να μην παρεκτρέψει δορυφορικές επιχειρηματικές δραστηριότητες από το Ηνωμένο Βασίλειο,

— τη συγκρότηση εταιρείας κοινής εμπορίας (Satellite Promotions SA),

— την κατάργηση, από την κυβέρνηση του Λουξεμβούργου, των δεσμευτικών για την SES όρων, αναφορικά με την εκμετάλλευση του δορυφόρου Astra,

— το πρόγραμμα εμπορίας της κοινής επιχείρησης BT/SES, στο οποίο περιγράφονταν αναλυτικά οι δραστηριότητες εμπορίας στις οποίες θα προέβαιναν οι αντισυμβαλλόμενοι: η BT θα συγκέντρωνε τις δραστηριότητές της στην «εμπορία των διευκολύνσεων», δηλαδή στην εξεύρεση πελατών για την υπηρεσία, ενώ η SES θα συγκέντρωνε τις προσπάθειές της στην «εμπορία στο λιανικό τομέα», δηλαδή θα είχε ως επίκεντρο των δραστηριοτήτων της τη βιομηχανία παραγωγής εξοπλισμού δεκτών και τους τελικούς χρήστες,

— οι συμφωνίες παροχής κύριων υπηρεσιών και χωριστών υπηρεσιών, οι οποίες παρομοίως συσχετίζονταν με τις δραστηριότητες εμπορίας,

— οι συμφωνίες μεταξύ της BT και των φορέων παροχής τηλεοπτικών προγραμμάτων. Οι συμφωνίες αυτές δεν ήταν ομοιόμορφες. Οι περισσότερες από αυτές έχουν συναφθεί για χρονική περίοδο δέκα ετών, με την προκαταβολική πληρωμή ενός κατ' αποκοπή ποσού από τον πελάτη για τη συνολική χρονική περίοδο το οποίο καλύπτει τόσο την ανοδική ζεύξη, όσο και την εκμίσθωση του αναμεταδότη. Η καταβαλλόμενη τιμή μειώνεται κατ' αναλογία προς τον ρυθμό των εκμισθούμενων αναμεταδοτών. Μία συμφωνία έχει συναφθεί για μία τριετία, με δυνατότητα επέκτασής της σε μία δεκαετία. Κατά τη διάρκεια της πρώτης τριετίας, ο πελάτης χρεώνεται σε μηνιαία βάση, ενώ κατόπιν καταβάλλεται ένα κατ' αποκοπή ποσό. Μόνο σε μία συμφωνία γίνεται διάκριση μεταξύ των ποσών που καταβάλλονται για την ανοδική ζεύξη και του ποσού της εκμίσθωσης για τον αναμεταδότη.

Οι συμφωνίες για τη σύναψη της κοινής επιχείρησης επρόκειτο να διαρκέσουν για όσο χρονικό διάστημα ο δορυφόρος Astra θα παρέμενε, από τεχνική άποψη, «ζωντανός», θα ίσχυαν δηλαδή, υπό κανονικές συνθήκες, για μία δεκαετία.

(8) Οι μεμονωμένες διατάξεις που είχαν συνεκτιμηθεί κατά την εξέταση της Επιτροπής ήταν οι ακόλουθες:

1. Η ρήτρα 3: Οι αναμεταδότες που καλύπτονταν από τη συμφωνία σύστασης της κοινής επιχείρησης μεταξύ της SES και της BT εκμισθώνονταν στην BT Astra SA, η οποία στη συνέχεια θα τους εκμίσθωνε σε «εγκεκριμένο φορέα λειτουργίας του Ηνωμένου Βασιλείου». Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα σε μία συνοδευτική επιστολή της 17ης Δεκεμβρίου 1987 μεταξύ των αντισυμβαλλομένων, η SES συμφώνησε ότι η κοινή επιχείρηση θα χορηγούσε στην BT δικαιώματα προαίρεσης επί εννέα αναμεταδοτών, των οποίων επρόκειτο να γίνει χρήση μέσα σε προκαθορισμένο διάστημα. Η BT, με τη σειρά της, θα πρόσφερε ενιαίο συμβόλαιο στους φορείς παροχής προγραμμάτων, στο οποίο θα συμπεριλαμβανόταν τόσο η ανοδική ζεύξη από την BT, όσο και το παρεχόμενο στον δορυφόρο Astra τμήμα.

2. Η ρήτρα 5, που κάλυπτε τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της BT «στις περιπτώσεις που αποτελεί τον εγκεκριμένο φορέα λειτουργίας του Ηνωμένου Βασιλείου». Στο σημείο 1 προβλέπεται ότι, παρά το γεγονός ότι η BT θα είχε το δικαίωμα να προσδιορίσει τα εξαρτήματα για την παρεχόμενη υπηρεσία ανοδικής ζεύξης που θα συμπεριλαμβάνονταν στη συνολική τιμή χρέωσης στον πελάτη, θα συμβουλευόταν την SES κατά τον καθορισμό της τιμής αυτής.

3. Η ρήτρα 6 κάλυπτε τα δικαιώματα και τι υποχρεώσεις της SES. Στη ρήτρα 6 παράγραφος 1, προβλεπόταν ότι, παρά το γεγονός ότι η SES διέθετε το δικαίωμα να προσδιορίσει την τιμή που θα χρεωνόταν στους πελάτες του Ηνωμένου Βασιλείου για τη χρήση του τμήματος του αναμεταδότη στο δορυφόρο Astra, θα συμβουλευόταν την BT, κατά τον καθορισμό της τιμής αυτής, ακόμη και στις περιπτώσεις που η BT δεν αποτελούσε τον «εγκεκριμένο φορέα λειτουργίας».

4. Η ρήτρα 5 παράγραφος 2 υποχρέωνε την BT να μετατρέψει το δορυφόρο Astra σε δορυφόρο πρώτης εκλογής για την εμπορία των τηλεοπτικών υπηρεσιών και να μην αποθαρρύνει τη

χρήση του Astra με τις εφαρμοζόμενες τιμές και εμπορία από την πλευρά της, για παράδειγμα χρεώνοντας στους πελάτες που χρησιμοποιούν τη νέα σειρά δορυφόρων μέσης ισχύος Eutelsat II (που δεν είχαν ακόμα εκτοξευθεί κατά τη χρονική στιγμή συγκρότησης της κοινής επιχείρησης), χαμηλότερα περιθώρια ή τέλη ανοδικής ζεύξης από τα αντίστοιχα τέλη για τη χρήση του Astra.

5. Η ρήτρα 6 παράγραφος 5 υποχρέωνε, παρομοίως, την SES να καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια από την πλευρά της προκειμένου να διασφαλιστεί η χρήση των υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης της BT στους αναμεταδότες, γεγονός που συμβάδιζε με τη συνοδευτική επιστολή της 17ης Δεκεμβρίου 1987 με την οποία η SES παραχωρούσε δικαιώματα προαίρεσης στη BT όσον αφορά σε εννέα αναμεταδότες.

6. Με τη ρήτρα 6 παράγραφος 4, η SES υποχρεωνόταν να μην επιδιώξει την εκτροπή των προγραμμάτων προέλευσης Ηνωμένου Βασιλείου, δηλαδή των προγραμμάτων που είχαν κυρίως προετοιμαστεί σε στούντιο του Ηνωμένου Βασιλείου, για τους σκοπούς της ανοδικής ζεύξης εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου. Σύμφωνα με την επιστολή της 17ης Δεκεμβρίου 1987, ως προς την ρήτρα 6 παράγραφος 4, η SES υποχρεωνόταν επίσης να απέχει από την ενθάρρυνση των φορέων παροχής προγραμμάτων να προετοιμάζουν τα προγράμματά τους σε αγγλική γλώσσα σε στούντιο εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου. Η SES υποχρεωνόταν, συγκεκριμένα, να μην προτρέπει τους φορείς παροχής προγραμμάτων να χρησιμοποιούν στούντιο στο Λουξεμβούργο και δυνατότητες ανοδικής ζεύξης από το Λουξεμβούργο, με τη χορήγηση εμπορικά προτιμησιακών όρων «είτε σε ό,τι αφορά το δυναμικό του δορυφόρου, είτε σε σχέση και με τις υπηρεσίες ανοδικής ζεύξης» (ενώ η SES είχε την άδεια παροχής υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης στο Λουξεμβούργο).

7. Η ρήτρα 5 παράγραφος 3, η ρήτρα 6 παράγραφος 2 και η ρήτρα 7 περιελάμβαναν διατάξεις, στόχος των οποίων ήταν να διευκολυνθεί η μετακύλιση στο δορυφόρο Astra πελατών που μέχρι τη στιγμή εκείνη χρησιμοποιούσαν δορυφορικές υπηρεσίες σε άλλους δορυφόρους. Σε συνδυασμό με το σημείο αυτό, η BT θα μπορούσε να διαθέσει στους υφιστάμενους πελάτες της (αναμεταδίδοντας μέσω των δορυφόρων Intelsat I ή Eutelsat I) την ευχέρεια της «διπλής απεικόνισης» (double illumination), δηλαδή της ταυτόχρονης αναμετάδοσης προς αμφότερους τους δορυφόρους. Δεδομένου ότι οι πελάτες θα δίσταζαν να προβούν στην «διπλή απεικόνιση», αν αυτό ισοδυναμούσε με την καταβολή του πλήρους τέλους για δύο περιπτώσεις μίσθωσης, οι συμφωνίες αυτές προέβλεπαν ότι η BT και η SES επωμίζονταν μέρος του κόστους. Περαιτέρω, η BT δεσμευόταν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις να διευκολύνει την πρόωρη λύση των υφιστάμενων συμβολαίων, εκ μέρους των πελατών.

8. Παρά το γεγονός ότι η SES ήταν συμβατικά ελεύθερη να εμπορευθεί τους αναμεταδότες που δεν καλύπτονταν από τις συμφωνίες για την κοινή επιχείρηση όπως αυτή έκρινε, η ελευθερία της αυτή περιοριζόταν από τη ρήτρα 6 παράγραφος 4, στην οποία προβλεπόταν ότι όλα τα προγράμματα προέλευσης Ηνωμένου Βασιλείου (δηλαδή τα προγράμματα που προετοιμάζονταν σε στούντιο στο Ηνωμένο Βασίλειο) που διοχετεύονταν με ανοδική ζεύξη στον δορυφόρο Astra, έπρεπε να εμπορεύονται μέσω της κοινής επιχείρησης, καθώς και από τη ρήτρα 6 παράγραφος 5, στην οποία καθοριζόταν, εφόσον ένας πελάτης σχεδίαζε να προβεί σε ανοδική ζεύξη από το Ηνωμένο Βασίλειο, οι όροι που θα προσφέρονταν σε αυτόν τον τρίτο δεν θα μπορούσαν να είναι ευνοϊκότεροι από τους όρους που παρέχονταν στην κοινή επιχείρηση. Η SES θα προσπαθούσε εξάλλου, να εξασφαλίσει ότι οι υπηρεσίες που προσέφερε η BT Astra στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν θα ήταν «αμοιβαία ασυμβίβαστες» με τις υπηρεσίες που προσέφερε η SES σε άλλες χώρες.

9. Στη ρήτρα 6 παράγραφος 6 προβλεπόταν ότι, εάν δεν υπήρχε διαφορετική συμφωνία μεταξύ της BT και της SES, η SES δεν θα χρησιμοποιούσε τους αναμεταδότες σε δορυφόρους άλλους εκτός από τον Astra IA για προγράμματα που είχαν προετοιμαστεί στο Ηνωμένο Βασίλειο ή που διοχετεύονταν με ανοδική ζεύξη από το Ηνωμένο Βασίλειο, τη στιγμή που οποιοσδήποτε από τους αναμεταδότες που καλύπτονταν από τις διατάξεις της παρούσας συμφωνίας θα παρέμενε διαθέσιμος προς χρήση.

10. Σύμφωνα με τη ρήτρα 9 της συμφωνίας σύστασης της κοινής επιχείρησης και τους όρους των συμβολαίων του πελάτη, ο φορέας παροχής των τηλεοπτικών προγραμμάτων θα κατέβαλε στην BT ένα κατ' αποκοπή ποσό, που κάλυπτε τις υπηρεσίες ανοδικής ζεύξης και την εκμίσθωση του αναμεταδότη. Το τελευταίο ποσό το μεταβίβαζε ολοσχερώς η BT στην BT Astra SA, η οποία με τη σειρά της μεταβίβαζε ποσοστό 90 % στην SES. Ένα ποσοστό 10 % επέστρεφε στην BT, υπό την μορφή του «τέλους εξυπηρέτησης της BT». Με άλλα λόγια, η BT εισέπραττε για τη συμμετοχή της στην κοινή επιχείρηση:

— το τέλος ανοδικής ζεύξης,

— την επιβάρυνση εξυπηρέτησης της BT, ύψους 10 %, επί της εκμίσθωσης του αναμεταδότη.

Η ρήτρα 9 αναφερόταν επίσης στην «πληρωμή Eutelsat», που όφειλε να καταβάλει, ανά αναμεταδότη, η SES στον Eutelsat. Στην απάντησή του σε σχετικό αίτημα παροχής πληροφοριών που απηύθυνε η Επιτροπή, ο γενικός διευθυντής του Eutelsat ανέφερε ότι «δεν γίνονται πληρωμές στον Eutelsat, υπό οποιαδήποτε μορφή, ούτε επέρχεται πράγματι άλλη συμφωνία ή συνομολογείται μάλλον κάποια μορφή πληρωμής σε είδος και όχι σε μετρητά, ούτε διενεργείται συναλλαγή ή ανταλλαγή οποιασδήποτε μορφής που να έχει

κάποια αξία, όπως για παράδειγμα μεταξύ του Eutelsat και της SES ή οποιασδήποτε άλλης πλευράς, που θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι σχετίζεται με την εκμετάλλευση του δορυφόρου GDL (Astra). Δεν έχουμε δει το περιεχόμενο της συμφωνίας σύστασης της κοινής επιχείρησης της 17ης Δεκεμβρίου 1987, που μνημονεύεται στην επιστολή σας, ούτε έχουμε λάβει γνώση του.»

Δεδομένου ότι η συμφωνία για τη σύσταση της κοινής επιχείρησης δεν απένειμε καμιά απόλυτη αποκλειστικότητα στην BT, θεωρητικά θα μπορούσε κάθε άλλος «εγκεκριμένος φορέας λειτουργίας του Ηνωμένου Βασιλείου» να έχει εκμισθώσει το δυναμικό του αναμεταδότη από την BT Astra και θα μπορούσε να έχει συνάψει με τους φορείς παροχής τηλεοπτικών προγραμμάτων τα συμβόλαια εξυπηρέτησης πελάτη, που περιλαμβάνουν την παροχή της ανοδικής ζεύξης και τη χρήση τμημάτων του αναμεταδότη. Ωστόσο, στην περίπτωση αυτή, θα εξακολουθούσε να καταβάλλεται το «τέλος εξυπηρέτησης της BT» ύψους 10 % από την BT Astra στην BT. Ο «εγκεκριμένος φορέας λειτουργίας», ο οποίος διεκπεραιώνει στην πραγματικότητα τα συντονιστικά λειτουργικά καθήκοντα, θα εισέπραττε μόνο τα τέλη για τις δραστηριότητές του ανοδικής ζεύξης, ενώ η BT θα εξακολουθούσε να εισπράττει ποσοστό 10 % για λειτουργική ενέργεια, στην οποία δεν διαδραμάτιζε κανένα προφανή ρόλο, εξαιρέσει του ρόλου του συνιδιοκτήτη της κοινής επιχείρησης.

Λύση της κοινής επιχείρησης

(9) Η Επιτροπή κίνησε, στις 3 Απριλίου 1990, τη διαδικασία βάσει του κανονισμού αριθ. 17, έχοντας καταλήξει στο προσωρινό συμπέρασμα ότι οι κοινοποιηθείσες συμφωνίες ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΟΚ και δεν ήταν δυνατό να υπαχθούν στο ευεργέτημα της απαλλαγής βάσει των διατάξεων του άρθρου 85 παράγραφος 3. Στη συνέχεια, οι αντισυμβαλλόμενοι υπέβαλαν πρόταση, στην οποία προβλεπόταν ότι θα έληγε η ισχύς της συμφωνίας για τη σύσταση της κοινής επιχείρησης και των συναφών συνοδευτικών επιστολών και συμφωνιών εξυπηρέτησης, ενώ θα εξακολουθούσαν να ισχύουν οι συμφωνίες εξυπηρέτησης πελατών, που είχαν συναφθεί στο πλαίσιο των συμφωνιών σύστασης της κοινής επιχείρησης, με βάση εξωραϊστική ρύθμιση που οδηγούσε σε άμεση εκμίσθωση των αναμεταδοτών από την SES στην BT, αντί αυτό να γίνεται μέσω της κοινής επιχείρησης. Δεδομένου ότι ο εξοβελισμός της κοινής επιχείρησης από την αλυσίδα των εκμισθώσεων των αναμεταδοτών που, σε τελική ανάλυση, παραχωρούσε η SES, στους φορείς παροχής τηλεοπτικών προγραμμάτων, δεν μετέβαλε στην πραγματικότητα την επικρατούσα κατάσταση, η Επιτροπή διαβίβασε, στις 26 Ιουλίου 1990, ανακοίνωση αιτιάσεων στους αντισυμβαλλομένους, οι οποίοι υπέβαλαν τις απόψεις τους εγγράφως και προφορικά σε μία ακρόαση που πραγματοποιήθηκε προς το σκοπό αυτό στις 13 και 14 Νοεμβρίου 1990.

(10) Οι αντισυμβαλλόμενοι υπέγραψαν στις 30 Ιανουαρίου 1991 συμφωνία, με την οποία έθεταν τέρμα στις συμφωνίες σύστασης της κοινής επιχείρησης, υπό όρους ίδιους με εκείνους που περιλαμβάνονταν στην πρόταση που ήδη αναφέρθηκε στην αιτιολογική σκέψη (9).

II. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Α. Άρθρο 85 παράγραφος 1

(11) Οι συμφωνίες μεταξύ των αντισυμβαλλομένων περιόρισαν τον ανταγωνισμό στις αγορές τόσο όσον αφορά με την παροχή του δυναμικού των δορυφορικών αναμεταδοτών προς το σκοπό της διανομής τηλεοπτικών δικτύων, όσο και για την παροχή υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης. Ο αντίκτυπος της συνεργασίας μεταξύ των αντισυμβαλλομένων έγινε αισθητός τόσο στο Ηνωμένο Βασίλειο, όσο και αλλού στην Κοινότητα.

1. *Περιορισμοί στην αγορά για το δυναμικό διαστημικού τμήματος*

(12) Οι εταιρείες SES και BT είναι άμεσοι ανταγωνιστές στην ευρωπαϊκή αγορά παροχής δυναμικού διαστημικού τμήματος για την αναμετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων.

(13) Όντας ο ιδιοκτήτης του δορυφόρου Astra IA, η SES θα μπορούσε να προσφέρει την χρήση 16 αναμεταδοτών στους φορείς παροχής τηλεοπτικών προγραμμάτων που επιζητούν τη δορυφορική αναμετάδοση των προγραμμάτων τους.

(14) Η BT προσφέρει από το 1983, δυναμικό διαστημικού τμήματος επί των δορυφόρων Eutelsat (και Intelsat), στους φορείς παροχής προγραμμάτων. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 της συμφωνίας λειτουργίας του Eutelsat, όλες οι αιτήσεις για την εκχώρηση δυναμικού διαστημικού τμήματος του Eutelsat στους φορείς παροχής τηλεοπτικών προγραμμάτων διοχετεύονται μέσω της συνυπογράφουσας πλευράς, που στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι η BT. Η BT φρόντισε για την τελική διάθεση των αναμεταδοτών και συνήψε τις συμβάσεις εξυπηρέτησης πελατών, ενώ η ύπαρξη απευθείας επαφών μεταξύ του πελάτη και του Eutelsat αποκλειόταν βάσει των όρων της συμφωνίας λειτουργίας. Παρά το γεγονός ότι η τελική εκχώρηση του δυναμικού διαστημικού τμήματος προσδιορίζεται όχι από τον μεμονωμένο συνυπογράφοντα, αλλά από το συμβούλιο των συνυπογραφόντων, η BT αποτελούσε, τη χρονική στιγμή που επήλθε η σύναψη της κοινής επιχείρησης, τον συνυπογράφοντα με το μεγαλύτερο επενδυτικό μερίδιο. Σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, η BT διέθετε περισσότερες υπηρεσίες τηλεοπτικής διανομής μέσω δορυφόρου σε σύγκριση με οποιοδήποτε άλλο ευρωπαϊκό οργανισμό τηλεπικοινωνιών. Το γεγονός ότι η BT δεν ήταν στην ουσία ιδιοκτήτης του δυναμικού διαστημικού τμήματος που προσφερόταν στους πελάτες δεν σημαίνει, όπως υποστήριξε στην επιχειρηματολογία της, ότι δεν ήταν ανταγωνιστική προς την SES, δεδομένου του περιεχομένου των συμφωνιών Eutelsat.

Είναι χαρακτηριστική η παρατήρηση ότι η συνέλευση του Eutelsat ανέφερε ως όρο για τον συντονισμό του Astra ότι «καταβάλλονται εντονότερες κοινές προσπάθειες και υπάρχει αυξημένη επιθετικότητα εκ μέρους των συνυπογραφόντων ... στην ορμητική τους πορεία για την εξεύρεση νέων πεδίων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων... ιδίως ενόψει της αναπλήρωσης της απώλειας των εσόδων, που απορρέει από τη θέση σε λειτουργία του δορυφόρου GDL (Astra).» Υπό την ιδιότητα του συνυπογράφοντος για το Ηνωμένο Βασίλειο η BT έπρεπε να συμβιβάσει τη δέσμευσή της αυτή με την υποχρέωση που υπήρχε βάσει της συμφωνίας με τη SES να μετατρέψει τον Astra σε δορυφόρο «πρώτης διαλογής».

(15) Όπως ανέφερε εξάλλου η BT, η BT και η SES δεν θα μπορούσαν να θεωρηθούν ανταγωνιστές, επειδή η BT δεν ήταν σε θέση, στο χρονικό διάστημα 1986/87, να προσφέρει στους πελάτες δυναμικό μέσης ισχύος, αλλά μόνο δυναμικό Intelsat και Eutelsat χαμηλής ισχύος. Μόλις περί τα μέσα του 1990 εκτοξεύθηκε ο πρώτος δορυφόρος μέσης ισχύος της σειράς Eutelsat II. Το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί, καθόσον προϋποθέτει ότι υπάρχουν διακεκριμένες, χωριστές αγορές για δυναμικό χαμηλής και μέσης ισχύος. Στην πραγματικότητα, οι δορυφόροι χαμηλής και μέσης ισχύος προσφέρουν στους πελάτες τους τις ίδιες δυνατότητες, τόσο σε σχέση με τη γεωγραφική κάλυψη, όσο και σε σχέση με την αναμετάδοση σε ακραίους καλωδιακούς σταθμούς. Οι δορυφόροι μέσης ισχύος προσφέρουν απλώς το επιπρόσθετο χαρακτηριστικό ότι παρέχουν τη δυνατότητα απευθείας λήψης στο σπίτι (ΑΛΣ) με τη χρήση σχετικά μικρών δεκτών. Η αναμετάδοση εκπομπών ΑΛΣ καθώς και η αναμετάδοση μέσω καλωδίου μπορούν ωστόσο να γίνουν ταυτόχρονα. Σε χώρες με λιγότερο αναπτυγμένα καλωδιακά συστήματα, στις οποίες υπάρχει ως εκ τούτου μικρότερη ανάγκη ατομικής λήψης, οι συνδρομητές του καλωδιακού δικτύου δεν θα είναι σε θέση να γνωρίζουν κατά πόσο τα προγράμματα που λαμβάνουν αναμεταδίδονται σ' αυτούς μέσω δορυφόρων χαμηλής ή μέσης ισχύος ή, στην ουσία, με άλλα μέσα.

Όπως αποδεικνύεται από πρόσφατες στατιστικές (1), ποσοστό 73 % όλων των ευρωπαϊκών κατοικιών που λαμβάνουν τα προγράμματα του Astra, λαμβάνουν αυτά μέσω καλωδιακού δικτύου (και smatv), ενώ το ποσοστό σε χώρες με υψηλή ανάπτυξη του καλωδιακού δικτύου, όπως το Βέλγιο και οι Κάτω Χώρες, σχεδόν φθάνει μέχρι 100 %.

Η ίδια η BT ανέφερε, στην απάντησή της στην έκθεση των αιτιάσεων, ότι «είναι σαφές ότι οι δορυφόροι μέσης ισχύος ανταγωνίζονταν εκείνους χαμηλής ισχύος», αναφερόμενη σχετικά στη διαδικασία συντονισμού του Eutelsat, στόχος της οποίας είναι να προσδιοριστεί ο ανταγωνιστικός αντίκτυπος του δυναμικού μέσης ισχύος επί του δυναμικού χαμηλής ισχύος.

(16) Σύμφωνα με τις διατάξεις της συμφωνίας για την κοινή επιχείρηση και ιδίως βάσει της ρήτρας 6 παράγραφος 4, στην οποία προβλεπόταν ότι όλα τα δίκτυα διοχέτευσης προγραμμάτων με προέλευση το Ηνωμένο Βασίλειο, που διαβιβάζονταν με ανοδική ζεύξη προς τον δορυφόρο Astra, θα εμπορεύονταν μέσω της κοινής επιχείρησης, η SES συμφώνησε να μην διεισδύσει στην εν λόγω αγορά ανεξάρτητα, αλλά σε συνεργασία με έναν άμεσο ανταγωνιστή, την BT. Ο περιορισμός αυτός του ανταγωνισμού, που είναι απόρροια της ρήτρας 6 παράγραφος 4, ενισχύθηκε περαιτέρω με τις συγκεκριμένες ρήτρες που θεσπίστηκαν στην κύρια συμφωνία μεταξύ των αντισυμβαλλομένων, οι οποίες συνιστούσαν αφεαυτές περιορισμούς του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 85 παράγραφος 1, ήτοι:

— τη ρήτρα 6 παράγραφος 1, με την οποία υποχρεωνόταν η SES να συμβουλεύεται την BT κατά τον καθορισμό της τιμής που χρεωνόταν στους πελάτες του Ηνωμένου Βασιλείου για τη χρήση του εκάστοτε τμήματος του αναμεταδότη στον δορυφόρο Astra,

— τη ρήτρα 5 παράγραφος 2, με την οποία υποχρεωνόταν η BT να μην προσφέρει ευνοϊκότερους όρους από την Astra για τη χρήση άλλων δορυφόρων παροχής τηλεοπτικών υπηρεσιών.

Μέσω αυτών των δύο διατάξεων, θα μπορούσαν να ευθυγραμμιστούν οι όροι για τη χρήση του δυναμικού των αναμεταδοτών στον Astra και όλους τους δορυφόρους, στους οποίους η BT εκμισθώνει το δυναμικό: με τη ρήτρα 6 παράγραφος 1, επιτυγχανόταν η ευθυγράμμιση αυτή σε σχέση με το άλλο υφιστάμενο δυναμικό σε δορυφόρους και με τη ρήτρα 5 παράγραφος 2, για το μελλοντικό δυναμικό στους δορυφόρους. Παρά το γεγονός ότι η ρήτρα 5 παράγραφος 2 παρέπεμπε στους δορυφόρους Eutelsat II, αυτό γινόταν μόνο ενδεικτικά, και η υποχρέωση της BT να μην θεσπίζει διακρίσεις σε βάρος του δορυφόρου Astra με την πολιτική τιμών που εφάρμοζε ή με τις άλλες πολιτικές της, επεκτεινόταν σε όλους «τους άλλους δορυφόρους που εξυπηρετούσαν τηλεοπτικούς σκοπούς». Οι ρυθμίσεις αυτές περιλάμβαναν μία συνολική περιεκτική και ιδιαίτερα εκτεταμένη πολιτική συντονισμού μεταξύ των δύο αντισυμβαλλομένων και στερούσαν τους πελάτες από μία νέα, εναλλακτική πηγή προμήθειας δυναμικού αναμεταδοτών στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Η σοβαρότητα της ευθυγράμμισης αυτής ενισχύθηκε και από το γεγονός ότι εκτός από το ρόλο που διαδραμάτισε στο Eutelsat, η BT αποτελούσε επίσης αυτοδικαίως άμεσο πιθανό ανταγωνιστή της SES: με δεδομένη την οικονομική θέση της BT, αλλά και την τεχνική και εμπορική τεχνογνωσία της στον τομέα των δορυφόρων, η BT δεν επρόκειτο να αντιμετωπίσει φραγμούς κατά τη διείσδυσή της στην αγορά, για την ανεξάρτητη λειτουργία δορυφόρων. Η απροθυμία της μέχρι τώρα να προβεί στο σχετικό βήμα, πράγμα που, κατά την επιχειρηματολογία της BT, αποτελούσε ένδειξη ότι δεν ήταν πιθανός φορέας διείσδυσης στην αγορά, αποτελεί καθαρά υποκειμε-

(1) Cable & Satellite Express, 10. 7. 1992.

νική θεώρηση και δεν συνιστά αξιόπιστο στοιχείο για την εξακρίβωση της ύπαρξης πιθανού ανταγωνισμού.

Εξάλλου, οι περιορισμοί όσον αφορά την προμήθεια δυναμικού αναμεταδοτών υπερέβαιναν τα όρια:

1. των αναμεταδοτών που κάλυπτε η συμφωνία μεταξύ BT και SES·
2. του Ηνωμένου Βασιλείου και
3. του ίδιου του δορυφόρου Astra:

ως προς τα σημεία 1 και 2: στη ρήτρα 6 παράγραφος 4 προβλεπόταν ότι όλα τα προγράμματα προέλευσης Ηνωμένου Βασιλείου έπρεπε να εμπορεύονται μέσω της κοινής επιχείρησης με την BT και ότι η SES δεν θα επεδίωκε την εκτροπή προγραμμάτων προέλευσης Ηνωμένου Βασιλείου προς το σκοπό της ανοδικής ζεύξης εκτός της χώρας αυτής.

Όπως διευκρινίστηκε σε μία από τις συνοδευτικές επιστολές, η SES ήταν επίσης υποχρεωμένη να απέχει από την ενθάρρυνση των φορέων παροχής τηλεοπτικών προγραμμάτων να προετοιμάζουν τα προγράμματά τους αγγλικής γλώσσας σε στούντιο εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου. Ακόμη και εάν οι πελάτες επιθυμούσαν να προβούν στις σχετικές ενέργειες, με τη ρήτρα 6 παράγραφος 5, στην οποία καθοριζόταν ότι οι πελάτες στους οποίους παρεχόταν ανοδική ζεύξη από το Ηνωμένο Βασίλειο εκτός του πλαισίου της κοινής επιχείρησης δεν θα μπορούσαν να έχουν ευνοϊκότερους όρους από τους πελάτες της κοινής επιχείρησης, εξασφαλιζόταν ότι δεν θα προέκυπτε κανένα όφελος με την αποφυγή της κοινής επιχείρησης,

ως προς το σημείο 3.: η ρήτρα 6 παράγραφος 6 υποχρέωνε την SES να μην χρησιμοποιεί αναμεταδότες σε άλλους δορυφόρους, εκτός από το δορυφόρο Astra IA, για προγράμματα που είχαν προετοιμαστεί στο Ηνωμένο Βασίλειο ή που είχαν συνδεθεί με ανοδική ζεύξη από τη χώρα αυτή, τη στιγμή που ένας από τους αναμεταδότες που κάλυπτε η συμφωνία της κοινής επιχείρησης παρέμενε διαθέσιμος.

2. *Περιορισμοί στην αγορά ανοδικής ζεύξης*

(17) Οι φορείς παροχής προγραμμάτων στο Ηνωμένο Βασίλειο οι οποίοι επιθυμούσαν να εκμισθώσουν δυναμικό αναμεταδοτών στο δορυφόρο Astra, υποχρεώνονταν να προβούν σε μίσθωση μέσω της κοινής επιχείρησης. Παρά το γεγονός ότι, θεωρητικά, θα μπορούσαν να έχουν χρησιμοποιηθεί οι υπηρεσίες ενός άλλου εγκεκριμένου φορέα λειτουργίας, εκτός της BT, η υποχρέωση της SES να διασφαλίσει τη χρήση της ανοδικής ζεύξης της BT στους αναμεταδότες (ρήτρα 6 παράγραφος 5), καθώς και το γεγονός ότι η «επιβάρυνση εξυπηρέτησης της BT» ύψους 10 % θα διοχετευόταν στην BT ανεξάρτητα από τον «εγκεκριμένο φορέα», στον οποίο η BT Astra SA θα εκμίσθωνε τελικά τον αναμεταδότη προς περαιτέρω χρήση από τους πελάτες, σήμαινε ότι, στην πραγματικότητα ο αντισυμβαλλόμενος εταίρος που είχαν να αντιμετωπίσουν οι φορείς παροχής τηλεοπτικών προγραμμάτων στην προσπάθειά τους να αποκτήσουν πρόσβαση στο δορυφόρο Astra, ήταν η BT. Σύμφωνα με τη ρήτρα 3 παράγραφος 1, οι υπηρεσίες που προσφέρονταν στους πελάτες από τον «εγκεκριμένο φορέα» περιλάμβαναν τον αναμεταδότη (αναμεταδότες) και την ανοδική ζεύξη. Παροτρυμένοι από τους ευνοϊκότερους όρους που θα ήταν δυνατόν να προσφερθούν σε περίπτωση υπογραφής δεκαετούς συμβολαίου εκμίσθωσης, οι περισσότεροι πελάτες (δηλαδή πελάτες που αντιπροσώπευαν οκτώ από τους εννέα αναμεταδότες που είχαν εκμισθωθεί την 1η Δεκεμβρίου 1989) συνήψαν δεκαετή συμβόλαια εξυπηρέτησης πελατών με την BT. Οι ρυθμίσεις συνεπάγονταν τους ακόλουθους περιορισμούς:

Περιορισμοί μεταξύ των αντισυμβαλλομένων

— Ανταγωνισμός για την παροχή υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης μεταξύ των αντισυμβαλλομένων: η BT και η SES είναι άμεσοι ανταγωνιστές στην αγορά ανοδικής ζεύξης, δεδομένου ότι αμφότεροι έχουν λάβει την άδεια παροχής υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης. Παρά το γεγονός ότι οι άδειες της BT και της SES σχετίζοντο μόνο με την αντίστοιχη εθνική τους επικράτεια, οι φορείς παροχής προγραμμάτων δεν δεσμεύονται από τα εθνικά σύνορα και μπορούν είτε να αναμεταδόσουν τα προγραμμάτά τους με συμβατικά ή άλλα μέσα σε άλλο έδαφος για τους σκοπούς της ανοδικής ζεύξης, είτε να εγκαταστήσουν στούντιο στο μέρος όπου επικρατούν οι ευνοϊκότεροι όροι. Η προφορική διαδικασία SES επιβεβαίωσε ότι τέσσερα γερμανικά τηλεοπτικά προγράμματα συνεδέοντο με ανοδική ζεύξη με δορυφόρους άλλους εκτός από τον Astra στη Γερμανία, συνεδέοντο με καθοδική ζεύξη με το Λουξεμβούργο και κατόπιν συνεδέοντο και πάλι με ανοδική ζεύξη με το δορυφόρο Astra IA, από την SES. Το κανάλι RTL-4, που παλαιότερα ονομαζόταν RTL-Véronique, και αποτελεί κανάλι εκπομπής προγραμμάτων που στοχεύει κατά κύριο λόγο σε ακροατήρια που μιλούν ολλανδικά, συγκρότησε ένα στούντιο στο Λουξεμβούργο προκειμένου να του δοθεί η άμεση δυνατότητα ανοδικής ζεύξης με τον Astra IA μέσω της SES.

Ωστόσο, διάφορες ρήτρες που είχαν ενσωματωθεί στην κύρια συμφωνία μεταξύ της BT και της SES εξαφάνιζαν κάθε πραγματικό ανταγωνισμό μεταξύ τους, στο βαθμό που αυτό αφορούσε την παροχή υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης: η ρήτρα 5 παράγραφος 1 υποχρέωνε την BT να συμβουλεύεται την SES κατά τον καθορισμό της τιμής για το στοιχείο της ανοδικής ζεύξης, ενώ με τη ρήτρα 5 παράγραφος 2, η BT υποχρεωνόταν να μην χρεώνει χαμηλότερα τέλη ανοδικής ζεύξης στις περιπτώσεις παροχής υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης σε άλλους δορυφόρους, όπως για παράδειγμα οι δορυφόροι Eutelsat II. Με τη ρήτρα 6 παράγραφος 4 καθώς και με τη ρήτρα 6 παράγραφος 5 επιδιωκόταν να αποτραπεί η SES από την παρακίνηση των φορέων παροχής προγραμ-

μάτων να χρησιμοποιήσουν τις εγκαταστάσεις της ανοδικής ζεύξης στο Λουξεμβούργο, με την προσφορά εμπορικά προτιμησιακών όρων, είτε για το δυναμικό του εκάστοτε δορυφόρου, είτε για την παροχή των υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης.

Και οι δύο αντισυμβαλλόμενοι προέβαλαν το επιχείρημα ότι οι διατάξεις αυτές δεν έχουν καθόλου πρακτικές συνέπειες, καθόσον οι φορείς παροχής τηλεοπτικών προγραμμάτων στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν θα είχαν ούτως ή άλλως κανένα ενδιαφέρον στην παροχή ανοδικής ζεύξης από την SES στο Λουξεμβούργο, είτε έπειτα από τη μετάδοση εκπομπής από το Ηνωμένο Βασίλειο, είτε άμεσα, στην περίπτωση της μετεγκατάστασης των τηλεοπτικών στούντιο. Οι διασυνοριακές μετακινήσεις στην αγορά ανοδικής ζεύξης παραμένουν, ωστόσο, δυνατές, όπως αυτό διαγράφεται παραστατικά στην περίπτωση των γερμανικών και ολλανδικών τηλεοπτικών δικτύων που προαναφέρθηκαν. Οι διατάξεις της κοινής επιχείρησης, και ιδίως οι συνοδευτικές επιστολές σε σχέση με τη ρήτρα 6 παράγραφος 4, στόχευαν στην αλήθεια ακριβώς στην αποτροπή αυτής της μορφής μετακινήσεων και δεν είναι δυνατόν, όπως υποδεικνύουν οι αντισυμβαλλόμενοι, να μην έχουν κάποια πρακτική βαρύτητα. Στην ουσία, η BT επιβεβαίωσε σε μεταγενέστερο στάδιο, ότι οι περιορισμοί επί της SES όσον αφορά τις δραστηριότητες της παροχής ανοδικής ζεύξης στο Λουξεμβούργο, είχαν θεσπιστεί επειδή «επικρατούσε ανησυχία ότι θα εφαρμόζονταν πρακτικές ντάμπινγκ ή θα επικρατούσαν τιμές ανοδικής ζεύξης, οι οποίες θα στρέβλωναν στη συνέχεια τις αποφάσεις που θα λάμβανε μία τηλεοπτική εταιρεία ... που λειτουργεί εύλογα από οικονομική άποψη. Δεδομένου ότι οι περισσότεροι πελατές του ήταν απομακρυσμένοι. Το Λουξεμβούργο θα είχε ενδεχομένως συμφέρον να επιβάλει αυτό το δυναμικό ανοδικής ζεύξης σε τιμή που εμφανίζεται αφύσικα χαμηλή.»

Περιορισμοί έναντι τρίτων

— Αποκλεισμός άλλων (πιθανών) φορέων παροχής υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης: το γενονός ότι, στο πλαίσιο της κοινής επιχείρησης, οι περισσότεροι φορείς παροχής τηλεοπτικών προγραμμάτων που υπέγραψαν συμβόλαια εξυπηρέτησης πελατών με την BT δεσμεύονται έναντι της BT για τις υπηρεσίες ανοδικής ζεύξης επί μία δεκαετία αντιπροσωπεύει απόλυτο δεκαετή αποκλεισμό των άλλων εγκεκριμένων φορέων του Ηνωμένου Βασιλείου από την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών, όσον αφορά τον δορυφόρο Astra, ο οποίος, ακόμη επί μία τριετία μετά τη σύναψη των ρυθμίσεων, αποτελούσε τον μόνο ευρωπαϊκό δορυφόρο μέσης ισχύος. Επιπλέον, σύμφωνα με τη ρήτρα 6 παράγραφος 6, η SES δεν μπορούσε να χρησιμοποιεί αναμεταδότες σε άλλους δορυφόρους (π.χ. ASTRA IB) για προγράμματα προέλευσης Ηνωμένου Βασίλειου ή που παρείχαν υπηρεσίες ανοδικής ζεύξης στο Ηνωμένο Βασίλειο εφόσον οι αναμεταδότες που καλύπτονταν από τη συμφωνία κοινής επιχείρησης ήσαν διαθέσιμοι. Μέχρι επίσης να καθιερωθούν οι ρυθμίσεις SAO που αναφέρθηκαν στο σημείο 5 υπό 2, οι άλλοι φορείς παροχής υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης δεν διέθεταν πρόσβαση στο δυναμικό διαστημικού τμήματος του Eutelsat ή του Intelsat.

— Περιορισμός των δυνατοτήτων επιλογής του πελάτη: οι πελάτες του Ηνωμένου Βασίλειου που ενδιαφέρονταν να πραγματοποιήσουν εκπομπές μέσω του δορυφόρου Astra υποχρεώνονταν να αποδεχθούν τις υπηρεσίες ανοδικής ζεύξης που πρόσφερε η BT, τη στιγμή που ενδέχεται να είχαν βρει ή που ενδέχεται να βρουν ευνοϊκότερους όρους αλλού. Η δεσμευτική διασύνδεση των υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης που παρέχει η BT με το δορυφορικό δυναμικό του Astra επιδεινώθηκε και από το γεγονός ότι, βάσει των συμβολαίων πελάτη, οι περισσότεροι πελάτες υποχρεώνονταν να καταβάλουν ένα κατ' αποκοπή ποσό, με το οποίο καλύπτονταν και τα δύο σκέλη της σύμβασης· μη έχοντας επίγνωση της τιμής που τους χρεωνόταν για την υπηρεσία ανοδικής ζεύξης καθώς και για το δυναμικό του αναμεταδότη, οι πελάτες δεν βρίσκονταν έτσι σε θέση να διαπραγματευτούν τους όρους που τους επιβάλλονταν.

3. *Δυνατότητες στάθμισης και επιπτώσεις επί του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών*

(18) Για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, οι συμφωνίες κατέληξαν σε σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού ο οποίος, λαμβανομένου υπόψη του μεγέθους όλων των αντισυμβαλλομένων που είχαν συμμετάσχει, συμπεριλαμβανομένων και των θυγόμενων πελατών, ήταν αξιοσημείωτος. Το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών επηρεάσθηκε από την ίδια τη φύση της εν λόγω υπηρεσίας, αλλά και εξαιτίας των μεμονωμένων ρητρών, στόχος των οποίων ήταν να αποθαρρυνθούν ή να αποτραπούν οι διασυνοριακές δραστηριότητες τόσο στις αγορές των αναμεταδοτών, όσο και της ανοδικής ζεύξης, και για το λόγο αυτό έχει εφαρμογή το άρθρο 85 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΟΚ.

Β. Άρθρο 85 παράγραφος 3

(19) Για να μπορέσει η Επιτροπή να κηρύξει ανεφάρμοστη την απαγόρευση του άρθρου 85 παράγραφος 1, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 85 παράγραφος 3, πρέπει να πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις που θεσπίζονται στο άρθρο 85 παράγραφος 3. Καταρχήν, η περιοριστική συμφωνία πρέπει να συνεπάγεται ορισμένα ευεργετικά αποτελέσματα όσον αφορά τη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής, ή την προαγωγή της τεχνικής ή της οικονομικής προόδου, που αντισταθμίζουν τα μειονεκτήματα που έχουν προκύψει για τον ανταγωνισμό.

Σύμφωνα με το ευρύτερο επιχείρημα που προέβαλαν οι αντισυμβαλλόμενοι, κάθε περιορισμός του ανταγωνισμού που προήλθε από τη συνεργασία τους αντισταθμίστηκε από τα πλεονεκτήματα που προέκυψαν, χάρη στην οικονομική πρόοδο που επιτεύχθηκε κατά την παροχή δορυφορικών τηλεοπτικών υπηρεσιών

και τη βελτιωμένη τους διανομή. Όπως γίνεται παραδεκτό, ο Astra, όντας ο πρώτος ιδιόκτητος δορυφόρος παροχής διεθνών τηλεοπτικών υπηρεσιών που ανταγωνίζεται τους δορυφόρους Intelsat και Eutelsat και, περαιτέρω, ο πρώτος δορυφόρος μέσης ισχύος, συνέβαλε στην ενίσχυση του ανταγωνισμού στην αγορά αναμετάδοσης τηλεοπτικών προγραμμάτων μέσω δορυφόρου. Ωστόσο, κατά την άποψη της Επιτροπής, τα ευεργετικά αυτά πλεονεκτήματα ήταν αποτέλεσμα της ίδιας της ύπαρξης του δορυφόρου Astra και όχι των ρυθμίσεων που συνήψαν η BT και η SES προς τους σκοπούς της εμπορίας και λειτουργίας του δορυφόρου. Τίθεται επομένως το θέμα κατά πόσο η SES θα μπορούσε να έχει διεισδύσει στην αγορά με τον δορυφόρο Astra IA, ανεξάρτητα από τις συμφωνίες που συνήψε με την BT ή, κατά πόσο μάλλον, σύμφωνα και με την επιχειρηματολογία των αντισυμβαλλομένων, οι συμφωνημένες αυτές ρυθμίσεις ήταν απαραίτητες για να δοθεί σε νέο ανταγωνιστή η ευκαιρία να αντιπαραταχθεί με επιτυχία στα υφιστάμενα συστήματα Eutelsat και Intelsat.

(20) Οι αντισυμβαλλόμενοι δεν προέβαλαν το επιχείρημα ότι η SES χρειαζόταν να συνεργαστεί με την BT προκειμένου να υπερκεραστούν τα πρώτα εμπόδια που αντιμετώπιζαν οι νέες επιχείρησεις που εισέδυαν στην αγορά στον τομέα αυτό, και ιδίως το βαρύτατο κόστος που συνεπαγόταν η απόκτηση του ίδιου του δορυφόρου καθώς και το κόστος εκτόξευσής του. Η SES μπόρεσε να επωμισθεί η ίδια το κόστος και δήλωσε, πράγματι, ότι δεν επιθυμούσε να διεισδύσει στην αγορά παροχής δυναμικού δορυφορικής αναμετάδοσης τηλεοπτικών καναλιών, με οποιονδήποτε εταίρο. Ωστόσο, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της αγοράς αυτής συνιστούσαν φραγμούς στη διείσδυση στην αγορά, που, όπως συνεπέρανε η SES, θα ήταν δυνατόν να υπερβληθούν μόνο μέσω των συμφωνιών που συνήψε με την BT.

(21) Οι αντισυμβαλλόμενοι προέβαλαν ειδικότερα το επιχείρημα ότι για να δοθεί στην SES η δυνατότητα να εκμεταλλευθεί τη ζήτηση του Ηνωμένου Βασιλείου, αυτή δεν είχε «καμία εναλλακτική δυνατότητα» παρά να συνάψει τη συμφωνία συγκρότησης της κοινής επιχείρησης με την BT, επειδή:

— η θέση της BT ως συνυπογράφοντος εκ μέρους του Ηνωμένου Βασιλείου στο Eutelsat διάνοιγε στην SES τη δυνατότητα να αποκτήσει σε τελική ανάλυση την έγκριση της Eutelsat για τη λειτουργία του δορυφόρου. Η Eutelsat απαιτεί από δύο συνυπογράφοντες να υποδυθούν στην διαδικασία του συντονισμού, με αποτέλεσμα η SES να χρειάζεται έναν άλλο συνυπογράφοντα εκτός από την PTT του Λουξεμβούργου που υποστήριζε την εταιρεία που έχει έδρα το Λουξεμβούργο. Λαμβανομένου υπόψη του σκεπτικού αναφορικά με τα προγράμματα αγγλικής γλώσσας [βλέπε την αιτιολογική σκέψη (6)] και του προφανούς ενδιαφέροντος της BT να εξακολουθήσει να χορηγεί υπηρεσίες ανοδικής ζεύξης, επελέγη η BT,

— η θέση που κατείχε η BT, τη χρονική στιγμή της σύναψης των συμφωνιών, που την καθιστούσε τον μοναδικό ουσιαστικό φορέα παροχής υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης στο Ηνωμένο Βασίλειο, εξασφάλιζε στους ενδεχόμενους πελάτες ότι δεν θα αντιμετώπιζαν κανένα πρόβλημα στην απόκτηση της αναγκαίας ανοδικής ζεύξης προς το δορυφόρο Astra.

Παρά το γεγονός ότι οι σκέψεις αυτές ενδέχεται να οδήγησαν στην άποψη που διαμόρφωσε η SES εκείνη τη χρονική στιγμή, δεν συνιστούν έγκυρους αντικειμενικούς λόγους για τις περιοριστικές συμφωνίες που συνήψαν οι αντισυμβαλλόμενοι.

(22) Οι αντισυμβαλλόμενοι αντέταξαν το επιχείρημα ότι, παρά το γεγονός ότι δεν υφίστανται διατάξεις που να προβλέπουν κάτι ανάλογο στη σύμβαση Eutelsat, η SES ζήτησε τη συμμετοχή ενός δεύτερου συνυπογράφοντος προκειμένου να υποδυθεί με επιτυχία στη διαδικασία συντονισμού του Eutelsat. Όπως επίσης εξακριβώθηκε, επί ένα και πλέον χρόνο προτού συναφθεί η κύρια συμφωνία, η BT προσφέρθηκε να συμβάλει στην εμπορική επιτυχία του δορυφορικού συστήματος SES Astra που τότε βρισκόνταν στη φάση του σχεδιασμού, διαδραματίζοντας μεταξύ άλλων, το ρόλο του απαιτούμενου δεύτερου συνυπογράφοντος. Όπως ανέφερε σαφώς η BT, η υποστήριξη αυτή θα δινόταν στο πλαίσιο συμφωνίας μεταξύ της BT και της SES. Είναι ως εκ τούτου ευνόητο ότι η SES, όπως ανέφερε στην απάντηση που διαβίβασε σε συνάρτηση με την έκθεση των αιτάσεων της Επιτροπής, δεν ανέμενε από την BT να προσφέρει τις υπηρεσίες της ως συνυπογράφων, χωρίς να υπάρξει κάποιο αντισταθμιστικό όφελος.

Δεν υπήρχαν, ωστόσο, αντικειμενικοί λόγοι που να στοιχειοθετούν την επιβολή κάποιας μορφής συνεταιρικής συνεργασίας στην SES, σε αντάλλαγμα για την υποστήριξη της BT στο πλαίσιο της διαδικασίας συντονισμού. Στο άρθρο 16 της σύμβασης Eutelsat αναφέρεται απλώς ότι ο συνυπογράφων που αποκτά γνώση οποιουδήποτε προσώπου στην επικράτειά του που προτίθεται να εκμεταλλευθεί εξοπλισμό διαστημικού τμήματος που δεν ανήκει στον Eutelsat, πρέπει να χορηγήσει όλα τα σχετικά στοιχεία, ούτως ώστε να δοθεί στους αντισυμβαλλομένους η δυνατότητα να εξακριβώσουν κατά πόσο ενδέχεται να προκύψει αξιοσημείωτη ζημία στον Eutelsat. Η διάταξη αυτή δεν απαιτεί με κανένα τρόπο από τον συνυπογράφοντα που έχει δεσμευθεί στη διαδικασία του συντονισμού να συνάψει συμφωνία συνεργασίας οιασδήποτε μορφής με τους υποψήφιους φορείς διείσδυσης στην αγορά, ούτε περιέχονται άλλες διατάξεις στη σύμβαση ή στη συμφωνία λειτουργίας που να θεσπίζουν κάτι ανάλογο. Πράγματι, όπως σημειώθηκε προηγουμένως στην αιτιολογική σκέψη (8) σημείο 10, ο γενικός διευθυντής του Eutelsat ανέφερε ότι δεν έχει γνώση των συμφωνιών που έχουν συνάψει η BT και η SES. Με άλλα λόγια, όταν η BT συνειδητοποίησε το ενδιαφέρον των πελατών για το δορυφόρο Astra στο Ηνωμένο Βασίλειο, το γεγονός αυτό και μόνο οδήγησε στην υποχρέωση της BT να προβεί σε συντονισμό σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 16. Η BT κατέθεσε την αλληλογραφία της με τους φορείς παροχής τηλεοπτικών προγραμμάτων, η οποία

χρονολογείται πολύ πριν από τη σύναψη της συμφωνίας με την SES. Στη σχετική αλληλογραφία διατυπωνόταν ρητά το ανάλογο ενδιαφέρον. Ένας φορέας παροχής τηλεοπτικών προγραμμάτων, με επιστολή του με ημερομηνία 9 Οκτωβρίου 1986, ενημέρωσε «επίσημα» την BT ως υπογράφοντας εκ μέρους του Ηνωμένου Βασίλειου στο Eutelsat, σχετικά με το «απτό συμφέρον που έχει ως προς τη χρήση του Astra» και εξέφρασε την ανησυχία του για το γεγονός ότι η BT δεν είχε λάβει υπόψη της το ενδιαφέρον αυτό σε μία προγενέστερη συνάντηση του Eutelsat.

Όπως παρατήρησε η SES σύμφωνα με τη δήλωση του OFTEL ως προς τη σύσταση του SAO [βλέπε αιτιολογική σκέψη (5) σημείο 2], η BT δικαιούται να επιβάλει τέλος ίσο με το 7 % της επιβάρυνσης διαστημικού τμήματος, προς κάλυψη του κόστους που απορρέει από την παροχή των υπηρεσιών της ως συνυπογράφουσας πλευράς. Η SES συνέκρινε το τέλος αυτό με το τέλος εξυπηρέτησης της BT, ύψους 10 % που οφείλεται βάσει των κοινοποιηθεισών συμφωνιών. Η δήλωση της OFTEL δεν μπορεί, ωστόσο, να χρησιμοποιηθεί ως σημείο αναφοράς στην προκειμένη περίπτωση, εφόσον ανατρέχει σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η BT δρα ως ενδιάμεσος για λογαριασμό αιτούντων που επιδιώκουν να τους χορηγηθεί δυναμικό διαστημικού τμήματος στους δορυφόρους Eutelsat (και Intelsat), γεγονός που συνεπάγεται ένα κατά πολύ ευρύτερο φάσμα δραστηριοτήτων εκ μέρους των συνυπογραφόντων, σε σύγκριση με την απλή ανάμειξη στη διαδικασία συντονισμού. Οι συμφωνίες, εξάλλου, που έχουν συναφθεί μεταξύ BT και SES υπερέβαιναν την απλή πληρωμή του τέλους εξυπηρέτησης της BT και είχαν ως αποτέλεσμα τους σημαντικούς περιορισμούς του ανταγωνισμού που αναφέρθηκαν στις αιτιολογικές σκέψεις (12) και επόμενες.

Εν πάση περιπτώσει, μία συμφωνία που έχει υπογραφεί προς το σκοπό της διευκόλυνσης ή της συμμόρφωσης με διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας η διείσδυση νέων ανταγωνιστών στην αγορά υπόκειται στην έγκριση των υφιστάμενων ανταγωνιστικών δυνάμεων στην αγορά, δεν είναι δυνατό να υπαχθεί στο ευεργέτημα της απαλλαγής βάσει των διατάξεων του άρθρου 85 παράγραφος 3, οι απαιτούμενοι όροι του οποίου σχετίζονται με αντικειμενικά πλεονεκτήματα, όπως για παράδειγμα οι βελτιώσεις της παραγωγής, της διανομής ή η τεχνική και οικονομική πρόοδος.

(23) Η Επιτροπή δεν μπορεί να αποδεχθεί ότι οι συμφωνίες που έχουν συναφθεί μεταξύ της BT και της SES ήταν απαραίτητες προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι φορείς παροχής προγραμμάτων του Ηνωμένου Βασιλείου θα είχαν στη διάθεσή τους τις αναγκαίες υπηρεσίες ανοδικής ζεύξης που θα τους παρείχε η BT, η οποία αποτελούσε την εποχή εκείνη τη μόνη de facto επιχείρηση παροχής των σχετικών υπηρεσιών διανομής τηλεοπτικών προγραμμάτων μέσω δορυφόρου στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Κατά την άποψη της Επιτροπής, η BT ήταν υποχρεωμένη, τόσο βάσει των όρων 1 και 5 της άδειάς της σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου περί τηλεπικοινωνιών του 1984 (Telekommunications Act) καθώς και από τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου και ιδίως από τη διάταξη του άρθρου 86, να διαθέσει τις υπηρεσίες ανοδικής ζεύξης χωρίς να αξιώσει να συμμετάσχει στην εκμίσθωση των αναμεταδοτών των δορυφόρων της SES στους πελάτες, εισπράττοντας έτσι το τέλος εξυπηρέτησης της BT, που ανερχόταν σε 10 %, το οποίο θα αφαιρείτο από τα έσοδα της SES για την εκμίσθωση του δυναμικού του δορυφόρου.

Απαντώντας στη δήλωση των αιτιάσεων της Επιτροπής, η SES χρησιμοποίησε το επιχείρημα ότι, κατά τη χρονική στιγμή που έγινε η σύναψη των συμφωνιών, ήταν «κάθε άλλο παρά σαφές» ότι θα μπορούσε να βασιστεί σε ορισμένη υποχρέωση, από την πλευρά της BT, σύμφωνα με τους όρους της αδείας της να χορηγήσει υπηρεσίες ανοδικής ζεύξης. Η SES σημείωσε ότι η απόφαση της OFTEL στην περίπτωση PanAmSat, στο πλαίσιο της οποίας θεσπίστηκε ότι οι υποχρεώσεις της BT στοιχειοθετούνται μόλις περιέρχεται σ' αυτήν η αίτηση που υποβάλλει ορισμένο άτομο στο Ηνωμένο Βασίλειο για την παροχή δεδομένης υπηρεσίας, εφόσον ο πελάτης είναι διατεθειμένος να πληρώσει μια λογική τιμή, εκδόθηκε μόλις το Μάρτιο του 1988. Η SES τόνισε εξάλλου ότι, έστω και εάν η θέση της OFTEL αναφορικά με το σημείο αυτό ήταν σαφής κατά τη χρονική περίοδο πριν από τη σύναψη το Δεκέμβριο του 1987, της συμφωνίας σύστασης της κοινής επιχείρησης, η BT δεν θα είχε υποχρεωθεί, κατά πάσα πιθανότητα, στην κατασκευή ενός επίγειου σταθμού, εάν οι πελάτες δεν είχαν ήδη υπογράψει συμβάσεις για την παροχή της υπηρεσίας αυτής.

Τα επιχειρήματα της SES δεν είναι δυνατό να γίνουν αποδεκτά. Κατά πρώτο λόγο, εάν οι υποχρεώσεις που υπέχει η BT, βάσει των όρων της αδείας της, δεν ήταν σαφείς κατά τη χρονική στιγμή που η SES χρειαζόταν να διασφαλίσει τους πελάτες της ότι θα προβλεπόταν η ανοδική ζεύξη με το δορυφόρο Astra, η κατάσταση δεν θα αποσαφηνιζόταν με τη σύναψη περιοριστικών συμφωνίων με την BT. Η PanAmSat, η οποία αντιμετώπισε στην ουσία δυσχέρειες κατά την εκχώρηση υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης από την BT, δεν συγκρότησε μια κοινή επιχείρηση με την τελευταία, αλλά προέβη σε διαβήματα προς την OFTEL. Η SES, ωστόσο, ποτέ δεν προσπάθησε να προβεί σε σχετική δοκιμή. Πολύ πριν συναφθούν οι συμφωνίες μεταξύ των αντισυμβαλλομένων, η BT αντάλλαξε αλληλογραφία με τους φορείς παροχής τηλεοπτικών προγραμμάτων, οι οποίοι διατύπωσαν το σαφές ενδιαφέρον τους για το δορυφόρο Astra IA. Τον Οκτώβριο του 1986, ένας πιθανός πελάτης του Astra συμβούλευσε «επίσημα» την BT ότι είχε ένα «πολύ απτό ενδιαφέρον» στη χρήση του Astra [βλέπε αιτιολογικές σκέψεις (22)], έστω και με βάση τις περιορισμένες δυνατότητες καθοδικής ζεύξης και λήψης εικόνων στις βόρειες ευρωπαϊκές χώρες. Καθότι εκείνη την εποχή δεν υπήρχαν άλλοι φορείς παροχής υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης για τη διανομή τηλεοπτικών προγραμμάτων, όλες οι υπηρεσίες παροχής ανοδικής ζεύξης στο δορυφόρο Astra IA από το Ηνωμένο Βασίλειο θα συνέρρεαν υποχρεωτικά στη BT.

Ωστόσο, πριν αυτοί οι πελάτες μπορέσουν να μεταφράσουν το ενδιαφέρον τους σε δεσμεύσεις αρκετά σταθερά ώστε να τεθεί σε κίνηση η υποχρέωση παροχής ανοδικής ζεύξης της ΒΤ (σύμφωνα με το σημείο 53.6 της άδειας της ΒΤ δεν απαιτείται στην ουσία να συναφθεί πράγματι μία σύμβαση), οι συμφωνίες μεταξύ της ΒΤ και της SES οριστικοποιήθηκαν. Και πάλι, το θέμα δεν εξετάσθηκε από κάθε άποψη. Περαιτέρω, δεν είναι σαφές για ποιό λόγο, βάσει απλώς τη συμφωνία σύστασης της κοινής επιχείρησης με την SES, η ΒΤ έλαβε πράγματι την απόφαση ότι ήταν δικαιολογημένη η κατασκευή συγκεκριμένου επίγειου σταθμού. Όπως ανέφερε η ίδια η ΒΤ, εγκατέστησε «νέο τερματικό σταθμό ανοδικής ζεύξης για να διανοιχθεί η πρόσβαση στο δορυφόρο Astra IA ... πριν η ΒΤ εξασφαλίσει οποιουδήποτε πελάτες προς εξυπηρέτηση από τον δορυφόρο Astra IA».

Τέλος, η κεφαλαιουχική επένδυση της ΒΤ στις προαναφερθείσες εγκαταστάσεις αντιπροσώπευε ποσοστό χαμηλότερο ± 3 % των συνολικών δαπανών της SES για την κατασκευή και εκτόξευση δορυφόρων. Ορισμένη μορφή συμφωνίας πολύ λιγότερο περιοριστική από τη συμφωνία σύστασης της κοινής επιχείρησης θα μπορούσε να είχε διασφαλίσει στην ΒΤ ότι θα ανακτούσε την επένδυση αυτή.

Στο βαθμό που σε συνδυασμό με τα προαναφερόμενα θίγονται οι γενικότερες αρχές του κοινοτικού δικαίου, οφείλει να καταστεί σαφές ότι στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, που χαρακτηρίζεται από δραστηριότητες που μπορεί να διεκπεραιωθούν μόνο από φορείς, όπως η ΒΤ, στους οποίους έχει χορηγηθεί η σχετική άδεια να προβαίνουν στις ενέργειες αυτές, οι υπηρεσίες που παρέχονται βάσει της άδειας στους φορείς που συμμετέχουν στην αγορά πρέπει να είναι ελεύθερα διαθέσιμες και δεν μπορεί να υπάγονται στον όρο ότι οι λειτουργικοί φορείς που συμμετέχουν στην αγορά πρέπει να συνάπτουν περιοριστικές συμφωνίες με τους εγκεκριμένους φορείς λειτουργίας. Το γεγονός ότι η SES δεν ήταν «ικανοποιημένη ότι η κοινοτική νομοθεσία επαρκούσε για να υποχρεωθεί η ΒΤ να χορηγήσει τις υπηρεσίες ανοδικής ζεύξης», δεν δικαιολογεί τη λύση που τελικά επέλεξε. Και πάλι, η SES δεν εξέτασε διεξοδικά το θέμα.

(24) Από την αρχική φάση ήδη, οι αντισυμβαλλόμενοι ενημερώθηκαν ότι με βάση τα παραπάνω επιχειρήματα, που σχετίζονται με το συντονισμό του Eutelsat και της παρεχόμενης υπηρεσίας ανοδικής ζεύξης, δεν φαινόταν να πληρούνται οι απαιτούμενοι όροι του άρθρου 85 παράγραφος 3. Προς υποστήριξη των συμφωνιών, αναπτύχθηκε μία άλλη γραμμή επιχειρηματολογίας, σε συνάρτηση με:

— τα ευεργετικά οφέλη που έχει ένα μεμονωμένο συμβόλαιο συνολικής εξυπηρέτησης του πελάτη, που καλύπτει τόσο την ανοδική ζεύξη όσο και το δυναμικό του αναμεταδότη,

— την ανάγκη για την ανάμειξη της ΒΤ προκειμένου, να εξευρεθούν πελάτες στο Ηνωμένο Βασίλειο για το δορυφόρο Astra IA.

(25) Σύμφωνα με όσα υποστήριξαν οι αντισυμβαλλόμενοι, το ατομικό συμβόλαιο εξυπηρέτησης πελατών, που περιλάμβανε τις εγκαταστάσεις ανοδικής ζεύξης καθώς και το δυναμικό του δορυφόρου, απένειμε την αποκλειστική αρμοδιότητα για την παροχή της συνολικής υπηρεσίας σε ένα φορέα, τη ΒΤ. Για τον πελάτη, αυτό δεν ήταν μόνο βολικό αλλά μπορούσε να οδηγήσει και σε ταχύτερη επίλυση των τεχνικών προβλημάτων. Με βάση τη συνολική συμφωνία, η ΒΤ φαινόταν ιδιαίτερα πιθανό να λάβει τα μέτρα της για να αποκαταστήσει την επιδείνωση της ποιότητας των σημάτων ανεξάρτητα από την προέλευσή τους, ενισχύοντας, για παράδειγμα, το σήμα ανοδικής ζεύξης ούτως ώστε να αντισταθμίσει ένα ασθενέστερο σήμα καθοδικής ζεύξης, έλλειψη που υπό κανονικές συνθήκες δεν θα υπαγόταν στον τομέα ευθύνης της ΒΤ. Εάν είχαν συναφθεί δύο χωριστές συμβάσεις, ο φορέας ανοδικής ζεύξης (ΒΤ) και ο φορέας παροχής δορυφορικών προγραμμάτων (SES) θα παρακολουθούσαν μόνο τους δικούς τους τομείς ευθύνης και δεν θα υπήρχε έλεγχος της παρεχόμενης υπηρεσίας στο σύνολό της. Κανένας φορέας δεν θα ήταν διαθετειμένος να λάβει διορθωτικά μέτρα, μέχρι τη στιγμή που θα διαπιστωνόταν σε ποιό σκέλος οφειλόταν το λάθος που είχε προκύψει στη διαδικασία αναμετάδοσης.

(26) Κατά την άποψη της Επιτροπής, ωστόσο, δεν έχουν διαφανεί συγκεκριμένοι λόγοι για τους οποίους η σύμβαση, με τη μορφή της ενιαίας συνολικής δέσμης, να προσφέρει τεχνικά πλεονεκτήματα που δεν είναι διαθέσιμα στην περίπτωση της σύναψης δύο χωριστών συμβάσεων. Στην πράξη, οι σκέψεις που παρατίθενται στη συνέχεια ακυρώνουν το επιχείρημα αυτό:

α) προκειμένου να παρέχει υπηρεσίες ανοδικής ζεύξης, ένας φορέας παροχής υπηρεσιών όπως η ΒΤ πρέπει να έχει παρασχεθεί το ευεργέτημα χορήγησης της σχετικής άδειας. Σε αντάλλαγμα για το προνόμιο εκχώρησης της άδειας παροχής των ανάλογων υπηρεσιών, ο εγκεκριμένος φορέας λειτουργίας πρέπει να εξασφαλίζει, στην έκταση που είναι σε θέση να το πράξει, ότι οι υπηρεσίες πράγματι καταλήγουν στο θεατή, υπό τη μορφή σαφούς και συνεχόμενης λήψης τηλεοπτικών προγραμμάτων στην οθόνη του. Εάν ο φορέας παροχής υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης είναι σε θέση να επηρεάσει την ποιότητα του τελικού προϊόντος το οποίο λαμβάνει σε τελική ανάλυση ο θεατής, είναι υποχρεωμένος, κατά την άποψη της Επιτροπής, να πράξει ό,τι είναι αναγκαίο προς το σκοπό αυτό. Εάν στη συνέχεια εμφανίζεται ότι είναι αναγκαίο να καταβληθούν έκτακτες προσπάθειες από το φορέα παροχής υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης, λόγω ελλείψεων σε τμήματα της οδού αναμετάδοσης, για την οποία δεν ευθύνεται άμεσα, ο φορέας παροχής υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης δικαιούται, όπως είναι φυσιολογικό, να ζητήσει αποζημίωση από τον οργανισμό που φέρει ευθύνη για τις ελλείψεις αυτές·

β) ο ισχυρισμός των αντισυμβαλλομένων μερών ότι η σύναψη χωριστών συμβάσεων θα κατέτεινε στην επιβράδυνση της αποκατάστασης των προβλημάτων αναμετάδοσης σημάτων παραγνωρίζει το

γεγονός ότι ακόμη και στο πλαίσιο μίας ενιαίας συνολικής σύμβασης παροχής υπηρεσιών, η πλευρά που αποδεικνύεται ότι ευθύνεται για τις σχετικές ελλείψεις, επωμίζεται και τα σχετικά βάρη έναντι των λοιπών αντισυμβαλλομένων, σε περίπτωση που προκύψει οποιαδήποτε απώλεια εσόδων. Επομένως, η ανίχνευση των λαθών και η άμεση αποκατάστασή τους εξυπηρετεί άμεσα το συμφέρον κάθε πλευράς, με σκοπό να περιορίζεται η ενδεχόμενη τελική τους ευθύνη. Το συμφέρον αυτό δεν αποτελεί καθόλου συνάρτηση της ύπαρξης ενιαίας καθολικής σύμβασης παροχής υπηρεσιών·

γ) στη δήλωση στην οποία προέβει ο γενικός διευθυντής του OFTEL, σχετικά με τον ανεξάρτητο δορυφόρο «Panamsat» [βλέπε αιτιολογική σκέψη (23)], γίνεται παραπομπή στο σημείο 35 της άδειας της BT στον οποίο περιλαμβάνεται η ευρύτερη απαγόρευση των διασυνδεδεμένων πωλήσεων. Όπως σημειώνει ο γενικός διευθυντής, παρά το γεγονός ότι στην περίπτωση των δορυφόρων «Intelsat» (και αυτή η επιχειρηματολογία ισχύει ως προς τους δορυφόρους Eutelsat), οι χρήστες δεν έχουν άμεση πρόσβαση στο χώρο των δορυφόρων, και η BT, ως συνυπογράφων, επιτρέπεται να παρέχει υπηρεσίες τόσο στον τομέα της ανοδικής ζεύξης, όσο και της δορυφορικής σύνδεσης, το επιχείρημα αυτό δεν θα ευσταθούσε πλέον «με την έλευση ανεξάρτητων συστημάτων δορυφορικής σύνδεσης ... με αποτέλεσμα να καταστεί αναγκαία η διάσπαση των διασυνδεδεμένων συμβάσεων». «Εάν υπήρχε ένα εναλλακτικό σύστημα δορυφορικής σύνδεσης, ... οι πελάτες θα είχαν την ευχέρεια να προβούν στις δικές τους ρυθμίσεις με τους ανεξάρτητους φορείς λειτουργίας των δορυφορικών συνδέσεων». Σε κανένα σημείο των παρατηρήσεων του γενικού διευθυντή δεν γίνεται οποιαδήποτε μνεία τεχνικών λόγων για τους οποίους ο ίδιος οργανισμός θα έπρεπε να παρέχει υπηρεσίες ανοδικής ζεύξης και διασυνδέσεων στο δορυφορικό τομέα.

Η θέση της Επιτροπής επιβεβαιώθηκε από τους φορείς παροχής προγραμμάτων που εκμεταλλεύονται το δορυφόρο Astra IA. Χρήστες, οι οποίοι μισθώνουν από κοινού το μεγαλύτερο αριθμό αναμεταδοτών, απέρριψαν το επιχείρημα ότι η ενιαία καθολική σύμβαση προσέφερε οποιαδήποτε τεχνικά πλεονεκτήματα. Για να καταδειχθεί η εσφαλμένη βάση της επιχειρηματολογίας σύμφωνα με την οποία η BT θα αποτελούσε τον μοναδικό συνδετικό κρίκο επαφών για τους πελάτες, σε περίπτωση που θα προέκυπταν προβλήματα, οι φορείς παροχής προγραμμάτων ανέφεραν την περίπτωση της τεχνικής βλάβης που εμφανίστηκε την άνοιξη του 1989. Σε ένα φορέα παροχής προγραμμάτων, ο οποίος είχε έλθει σε επαφή με την BT υπό την ιδιότητά της, ως άμεσα ευθυνόμενου φορέα βάσει των συμβάσεων εξυπηρέτησης πελατών, δόθηκε σε μεταγενέστερη φάση η συμβουλή να έλθει σε επαφή με την SES, προς επίλυση του προβλήματος, ενώ ένας άλλος φορέας παροχής προγραμμάτων ανέφερε ότι σε κάποια μεταγενέστερη φάση συζήτησε επίσης το πρόβλημα απευθείας με την SES, επειδή η BT είχε καθυστερήσει να εξετάσει το θέμα.

(27) Προς υποστήριξη επίσης των συμβάσεων ενιαίας καθολικής εξυπηρέτησης πελατών, οι αντισυμβαλλόμενοι προέβαλαν το επιχείρημα ότι είναι αποτελεσματικότερο, από συμβατική άποψη, να διεξάγονται διαπραγματεύσεις για τη σύναψη μόνο μιας σύμβασης, με την οποία καλύπτεται μία συνολική υπηρεσία, παρά χωριστές διαπραγματεύσεις για τη σύναψη κάθε σκέλους. Επιπλέον, ο πελάτης που διαθέτει μία ενιαία σύμβαση τόσο για τις υπηρεσίες ανοδικής ζεύξης όσο και για το δυναμικό των αναμεταδοτών, είναι σε ευνοϊκότερη θέση προκειμένου να εξασφαλίσει την αποζημίωσή του σε περίπτωση σφαλμάτων. Για παράδειγμα, εάν οι παρεχόμενες υπηρεσίες ανοδικής ζεύξης δεν λειτουργούν από σφάλμα της BT, χορηγείται στον πελάτη έκπτωση για το δορυφορικό σκέλος των παρεχόμενων υπηρεσιών καθώς και για τις υπηρεσίες ανοδικής ζεύξης. Στην περίπτωση δύο χωριστών συμβάσεων, δεν φαίνεται πιθανόν ο ένας αντισυμβαλλόμενος να χορηγήσει έκπτωση για την αθέτηση παροχής υπηρεσιών από την πλευρά του άλλου.

Κατά τη γνώμη της Επιτροπής, ότι η αποτελεσματικότητα, η οποία ενδέχεται να προκύψει από τη διαπραγμάτευση μόνο μίας ενιαίας σύμβασης, δεν αντισταθμίζει τα μειονεκτήματα που συνεπάγεται η σύναψη τέτοιων δεσμευτικών διευθετήσεων, τόσο για τους πελάτες που έχουν να αντιμετωπίσουν μία συνολική δέσμη παρεχόμενων υπηρεσιών, όσο και για τους ανταγωνιστές για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών, οι οποίοι αποκλείονται με τον τρόπο αυτό. Σε ό,τι αφορά την αποζημίωση που χορηγείται σε περίπτωση σφαλμάτων, γίνεται παραδεκτό ότι στις συμβατικές ρυθμίσεις που συνάπτονται στην περίπτωση χωριστών συμβάσεων θα έπρεπε να περιληφθούν διατάξεις, με τις οποίες εξασφαλίζεται ότι οι πελάτες δεν υποχρεούνται σε πληρωμή για κάποια υπηρεσία «Α» την οποία δεν μπόρεσαν να καρπωθούν όχι εξαιτίας κάποιου δικού τους σφάλματος, αλλά επειδή ένας τρίτος φορέας που παρέχει μία υπηρεσία «Β» από την οποία εξαρτάται η διεκπεραίωση της υπηρεσίας «Α» δεν εξεπλήρωσε την εν λόγω υπηρεσία «Β» ικανοποιητικά ή δεν την εξεπλήρωσε καθόλου.

(28) Συνοψίζοντας, η Επιτροπή εκτιμά ότι η σύμβαση που συνάπτεται υπό μορφή ενιαίας δέσμης δεν συναποφέρει ευεργετήματα που δικαιολογούν τις ρυθμίσεις μεταξύ των αντισυμβαλλομένων. Καταλήγοντας στο συμπέρασμα αυτό, η Επιτροπή έλαβε υπόψη τις απόψεις που εξέφρασαν οι τέσσερις φορείς παροχής προγραμμάτων που χρησιμοποιούν το δορυφόρο Astra IA μέσω συμβολαίων εξυπηρέτησης πελατών με την BT:

1. ο φορέας παροχής προγραμμάτων X, ο οποίος μίσθωσε ορισμένους αναμεταδότες στο δορυφόρο Astra IA ανέφερε ότι «το κύριο θέμα που συζητήθηκε κατά τη συνεδρίαση (με υπαλλήλους της Επιτροπής) είναι η δυσαρέσκεια του X με "τη δέσμη συζευγμένων" παρεχόμενων υπηρεσιών στη συμφωνία της με ... BT ...» ... «Μία κύρια αντίρ-

ρηση έγκειται και στην έλλειψη διαφάνειας, με τη συνδεδεμένη προσφορά υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης και αναμεταδοτών». «Ο φορέας Χ κατέληξε σε συμφωνία με τη BT, μόνο επειδή δεν διέθετε άλλη εναλλακτική λύση ... Ο λόγος γι' αυτό έγκειται στο ότι η BT απέκτησε αποκλειστικά δικαιώματα εμπορίας ορισμένων αναμεταδοτών στο δορυφόρο Astra με προορισμό τους πελάτες του Ηνωμένου Βασιλείου». «Ως αγοραστής, η επιχείρηση Χ θα προτιμούσε να συναλλάσσεται με την SES».

2. Ο φορέας παροχής προγραμμάτων Υ ανέφερε ότι θα είχε προτιμήσει τη σύναψη δύο συμβάσεων, επειδή στην περίπτωση αυτή θα διέθετε την ευχέρεια διαπραγμάτευσης διαφορετικών τιμών. Μερικούς μήνες πριν από την τελική υπογραφή της σύμβασης με την BT για τους δύο αναμεταδότες στο δορυφόρο Astra IA, η επιχείρηση Υ έστειλε επιστολή στον OFTEL όσον αφορά «τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε κατά την εξεύρεση ανταγωνιστικών προσφορών για την παροχή δυνατοτήτων εκμετάλλευσης δορυφόρων μέσης ισχύος ...». Από την πλευρά μας, εμείς στην επιχείρηση Υ, παράλληλα με άλλες εταιρείες εκμετάλλευσης τηλεοπτικών προγραμμάτων μέσω δορυφόρου, καλέσαμε τον Eutelsat και την SES Astra να υποβάλουν προσφορές για την παροχή των ανάλογων δυνατοτήτων. Και οι δύο οργανισμοί μας πληροφόρησαν ότι οι συναλλαγές μας πρέπει να γίνουν μέσω της British Telecom International. «Το γεγονός που επιδεινώνει τα πράγματα ακόμη περισσότερο για μας είναι το ότι η BTI απαιτεί, ως σκέλος της σύμβασης εκμετάλλευσης των δυνατοτήτων δορυφορικής αναμετάδοσης, να χρησιμοποιούμε τις επίγειες εγκαταστάσεις της του σταθμού ανοδικής ζεύξης στο Woolwich. Πιστεύουμε ότι η περίπτωση αυτή συνιστά εκμετάλλευση της μονοπωλιακής της θέσης, με στόχο την προώθηση της συνδεδεμένης καθολικής πώλησης».

3. Σύμφωνα με τις δηλώσεις του φορέα παροχής προγραμμάτων Ζ, «υποστηρίχθηκε η άποψη ότι ήταν καλύτερο να συναλλάσσεται κανείς με ένα πρόσωπο για τη συνολική σύναψη και τις παρεχόμενες υπηρεσίες». Εκτιμώντας τη σχετική δήλωση, η Επιτροπή έλαβε υπόψη:

   — το γεγονός ότι δεν αναφέρθηκαν λόγοι για τους οποίους προκρίθηκε η άποψη αυτή· όσον αφορά το τεχνικό πλεονέκτημα που παρουσιάζει η συναλλαγή με έναν οργανισμό, η αρχική αντίδραση της επιχείρησης Ζ ως προς την περίπτωση σε ποιον θα απευθυνόταν στις περιπτώσεις που προέκυπταν προβλήματα, ήταν «SES»,

   — το γεγονός ότι η επιχείρηση Ζ αποτελούσε, σε ποσοστό 25 %, ιδιοκτησία της BT, κατά τη χρονική στιγμή σύναψης της σύμβασης εξυπηρέτησης πελατών· όλες οι σημαντικές αποφάσεις, όπως για παράδειγμα η μίσθωση των αναμεταδοτών, λαμβάνονταν ομόφωνα από τους τρεις μετόχους.

4. Η επιχείρηση παροχής προγραμμάτων Q αποτελεί επιχείρηση με έδρα εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου, η οποία ήδη πριν από την εμφάνιση του δορυφόρου Astra IA είχε υποχρεωθεί να εγκαταστήσει το στούντιό της στο Λονδίνο, επειδή δεν ήταν σαφές κατά πόσο ο ΟΤ, που βρισκόνταν στο δικό της έδαφος, θα παρείχε υπηρεσίες ανοδικής ζεύξης στο δυναμικό διαστημικού τμήματος του Intelsat, υπηρεσία που η BT ήταν διατεθειμένη να προσφέρει. Η επιχείρηση Q ανέφερε ότι, δεδομένου ότι «είχε ήδη μεταφέρει την έδρα των αναμεταδόσεών της στο Λονδίνο, η British Telecom ήταν η μόνη εταιρεία που μπορούσε να παράσχει δυναμικό στο δορυφόρο Astra». Παρά το γεγονός ότι η επιχείρηση Q δεν μνημονεύει συγκεκριμένα πλεονεκτήματα που απορρέουν από την ύπαρξη διασυνδεδεμένης καθολικής σύμβασης, το σημείο αφετηρίας της φαίνεται να είναι το γεγονός ότι δυναμικό στο δορυφόρο Astra μπορούσε να αποκτηθεί μόνο μέσω της BT· τα πλεονεκτήματα που κατονόμασε δεν είχαν επίσης ποτέ δοκιμαστεί στην πράξη.

Οι αντισυμβαλλόμενοι προέβαλαν το επιχείρημα ότι δεν υπήρχε συμφέρον από την πλευρά του πελάτη να παρασχεθούν υπηρεσίες χωρίς ενιαία καθολική δέσμευση εκείνη τη χρονική στιγμή και ότι οι δηλώσεις στις οποίες προέβησαν οι φορείς παροχής προγραμμάτων τώρα, που οι συνθήκες έχουν αλλάξει στην αγορά, δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα εκείνα που είχαν ζητήσει τη χρονική εποχή σύναψης των συμφωνιών. Η αλήθεια είναι ότι η Επιτροπή δεν βρήκε στοιχεία που να αποδεικνύουν την ύπαρξη γραπτών αιτημάτων που είχαν απευθύνει πελάτες προς την BT και την SES για την παροχή χωριστών υπηρεσιών, εκτός του πλαισίου της ενιαίας καθολικής δέσμευσης. Όπως υπογράμμισε και η BT κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, η BT διεξήγε ήδη σε προφορική βάση συζητήσεις με τους φορείς παροχής προγραμμάτων ως προς τον Astra IA, πριν από τη σύναψη των διακανονιστικών ρυθμίσεων με την SES, συζητήσεις για τις οποίες δεν υπήρχαν υποδείξεις που θα συνιστούσε π.χ. η «ύπαρξη σχετικής αλληλογραφίας στο φάκελο». Εντούτοις, σ' ένα γράμμα τους στην OFTEL (βλέπε ανωτέρω σημείο 2), ένας παραγωγός προγράμματος δήλωσε ότι μαζί με άλλους ζήτησε κατ' ευθείαν από την SES να του δοθεί δορυφορική δυνατότητα, αλλά παραπέμφθηκε στη BT ως αρμόδιας για τη διαπραγμάτευση.

Εν πάση περιπτώσει, έναντι των πελατών θα προβαλόταν υποχρεωτικά η άρνηση παροχής υπηρεσιών εκτός του πλαισίου της ενιαίας καθολικής δέσμευσης, ενόψει της ρήτρας 3 παράγραφος 1 της κύριας συμφωνίας, στην οποία αναφερόταν ότι «στις υπηρεσίες που προσφέρονται στους πελάτες περιλαμβάνονται οι αναμεταδότες που καλύπτονται από την παρούσα συμφωνία καθώς και η επιπρόσθετη παροχή υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης».

Η SES ανέφερε ότι, επιλέγοντας τη λύση των μακροπρόθεσμων συμβάσεων, οι πελάτες κατέδειξαν ότι δεν τους ζημίωνε το καθεστώς της διασυνδεδεμένης καθολικής παροχής υπηρεσιών. Κατά την άποψη της Επιτροπής, πάντως, το στοιχείο που προέτρεψε τους

φορείς παροχής προγραμμάτων να προβούν στην επιλογή αυτή ήταν πιθανότερα το γεγονός ότι μπορούσαν να εξοικονομήσουν μέχρι και 50 % του ποσού, επιλέγοντας τη λύση των μακροπρόθεσμων συμβάσεων.

(29) Όσον αφορά το σκέλος της εμπορίας, οι αντισυμβαλλόμενες πλευρές προέβαλαν το επιχείρημα ότι ο συγκερασμός των αντίστοιχων ειδικών τους γνώσεων, πόρων και πείρας ήταν αναγκαίος για να προαχθεί η εκμετάλλευση του δορυφόρου Astra. Η BT, που είχε μακροχρόνια εμπειρία στην εμπορία και παροχή δορυφορικών υπηρεσιών σε επιχειρήσεις παροχής τηλεοπτικών προγραμμάτων του Ηνωμένου Βασιλείου ευθυνόταν για την εξεύρεση των πελατών, ενώ οι ευθύνες εμπορίας της SES σχετίζονταν με την προώθηση του «λιανικού» σκέλους, το οποίο συμπεριλάμβανε τόσο τους κατασκευαστές του αντίστοιχου εξοπλισμού, όσο και τους θεατές.

Η Επιτροπή δεν διαφωνεί ότι η SES δεν θα μπορούσε μόνη της να έχει δρει πελάτες στο Ηνωμένο Βασίλειο, ανεξάρτητα από τις προσπάθειες εμπορίας που κατέβαλε η BT. Ο συνολικός αριθμός των επιχειρήσεων παροχής τηλεοπτικών προγραμμάτων που ενδιαφέρονταν για τη δορυφορική τηλεόραση στο Ηνωμένο Βασίλειο ανερχόταν σε λιγότερους από δέκα κατά τη χρονική στιγμή που συνομολογήθηκε η κοινή επιχείρηση και δεν υπήρχε κανένας προφανής λόγος που θα εμπόδιζε την εμπορική ομάδα της SES να προσεγγίσει η ίδια αυτούς τους πιθανούς πελάτες. Στην ουσία, όπως ανέφερε μία επιχείρηση παροχής προγραμμάτων, ο εμπορικός διευθυντής της SES προωθούσε ο ίδιος με εξαιρετικά δραστήριο τρόπο τον δορυφόρο Astra στο Ηνωμένο Βασίλειο, αρκετά χρόνια πριν από την εκτόξευσή του και πριν από τη συγκρότηση της κοινής επιχείρησης. Η SES αντέταξε το επιχείρημα ότι οι αρχικές της συμβάσεις με τους πελάτες μετατρέπονταν σε δεσμευτικά συμβόλαια μόνο με την υποστήριξη της BT. Με δάση το γεγονός ότι οι πιθανοί πελάτες ενημερώνονταν ήδη σε αρχικό στάδιο σχετικά με το ότι οι συναλλαγές τους έπρεπε υποχρεωτικά να γίνουν μέσω της BT αρκετό χρόνο πριν υπογραφούν οι πρώτες συμβάσεις εξυπηρέτησης πελατών, δεν είναι δυνατόν να διαπιστωθεί αναδρομικά, κατά πόσον οι πελάτες είχαν το συναίσθημα ότι η ανάμειξη της BT ήταν αναγκαία αναφορικά με το θέμα αυτό. Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι η SES πώλησε τους αναμεταδότες που δεν καλύπτονται από τις συμφωνίες ίδρυσης της κοινής επιχείρησης άμεσα στους φορείς παροχής προγραμμάτων σε ορισμένες χώρες, χωρίς να χρειαστεί να συγκροτηθεί κοινή επιχείρηση με τον τοπικό οργανισμό τηλεπικοινωνιών.

Τέλος, η ανάμειξη της BT στην «πώληση» αναμεταδοτών στο δορυφόρο Astra γίνεται παραδεκτό ότι διευκόλυνε τη μεταφορά των πελατών που εξυπηρετούσε η BT μέσω των δορυφόρων Eutelsat και Intelsat στο δορυφόρο Astra, χάρη στις διατάξεις της συμφωνίας για τη συγκρότηση της κοινής επιχείρησης αναφορικά με τη «διπλή απεικόνιση» και τον πρόωρο τερματισμό των υφιστάμενων συμβάσεων εξυπηρέτησης πελατών. Ωστόσο, ορισμένοι πελάτες παρατήρησαν ότι, όπως πιστεύουν, η μείωση της τιμής παροχής δορυφορικών υπηρεσιών, που θα μπορούσε να είχε επιτευχθεί εάν η BT δεν είχε ανάμειξη στο δορυφόρο Astra, θα είχε σε ευρύτατο δαθμό αντισταθμίσει το έκτακτο κόστος με το οποίο θα είχαν επιδαρυνθεί, εφόσον δεν θα παρέχονταν υπηρεσίες «διπλής απεικόνισης», χωρίς καμία επιδάρυνση.

(30) Η «λιανική» εμπορία που διεκπεραιώνεται από την SES αποτελεί συνέχιση της παρουσίας της σε ένα τομέα δραστηριοτήτων στον οποίο, σύμφωνα με τους αντισυμβαλλομένους, είχε «ήδη αναπτύξει δραστηριότητες σε πανευρωπαϊκή δάση, συμπεριλαμδανομένου του Ηνωμένου Βασιλείου», δραστηριότητες που θα είχε οπωσδήποτε συνεχίσει, ακόμη και εάν δεν υπήρχαν οι διευθετήσεις με τη BT.

Συμπέρασμα

(31) Λαμδάνοντας υπόψη τα προαναφερθέντα, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, καθώς οι ρυθμίσεις μεταξύ της BT και της SES:

— δεν επέφεραν δελτιώσεις ούτε προσέφεραν πλεονεκτήματα στην εν λόγω αγορά και

— δεν ήταν απαραίτητες για να διασφαλιστεί η διείσδυση της SES στην αγορά παροχής δυναμικού διαστημικού τμήματος,

οι κοινοποιηθείσες ρυθμίσεις δεν ήταν δυνατόν να υπαχθούν στις εξαιρέσεις.

Υπό τις περιστάσεις αυτές, δεν απαιτείται να εξεταστεί κατά πόσο πληρούνται οι υπόλοιπες προϋποθέσεις του άρθρου 85 παράγραφος 3.

Γ. Άρθρο 3 του κανονισμού αριθ. 17

(32) Σύμφωνα με τα προδλεπόμενα στο άρθρο 3 του κανονισμού αριθ. 17, η Επιτροπή ενδέχεται, με απόφασή της, να διαπιστώσει ότι έχει διαπραχθεί παράδαση των διατάξεων του άρθρου 85 της συνθήκης ΕΟΚ και να αξιώσει από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις να θέσουν τέρμα στην εν λόγω παράδαση. Αυτό συνεπάγεται όχι μόνον την περάτωση των περιοριστικών συμφωνιών μεταξύ των συμδαλλομμένων αλλά και την εξάλειψη των περιοριστικών επιπτώσεων που απορρέουν από τις συμδάσεις που έχουν συναφθεί με τρίτες επιχειρήσεις δάσει των όρων των ανωτέρω περιοριστικών συμφωνιών.

Στην προκειμένη περίπτωση, έπειτα από την ακρόαση των ενδιαφερομένων πλευρών, σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού αριθ. 17, οι εν λόγω πλευρές ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι η ισχύς της συμφωνίας συγκρότησης της κοινής επιχείρησης μεταξύ τους, αλλά και ποικίλων δευτερευουσών δοηθητικών συμφωνιών και παρεμφερών συνοδευτικών επιστολών, περατώθηκαν στις 30 Ιανουαρίου 1991· δάσει των διατάξεων της συμφωνίας τερματισμού της ισχύος, οι υφιστάμενες συμδάσεις εξυπηρέτησης πελατών εξακολουθούν να ισχύουν. Στο πλαίσιο αυτό, η μίσθωση των αναμετα-

δοτών γίνεται απευθείας από την SES στην BT, αντί η μίσθωση να πραγματοποιείται μέσω της συγκροτηθείσας κοινής επιχείρησης. Μετά την εκπνοή των αντίστοιχων συμβάσεων, η BT δεν θα είχε περαιτέρω δικαιώματα ως προς τους εν λόγω αναμεταδότες, ούτε και σχετικά με άλλους αναμεταδότες στους δορυφόρους Astra I A ή Astra I B.

(33) Η περάτωση της συμφωνίας συγκρότησης της κοινής επιχείρησης εξασφαλίζει την εμπορική αυτονομία των μερών στο μέλλον. Ωστόσο, οι συμβάσεις εξυπηρέτησης πελατών που είχε συνάψει η BT, βάσει των ρυθμίσεων συγκρότησης της κοινής επιχείρησης εξακολουθούν να ισχύουν, σύμφωνα με τη ρήτρα 5 παράγραφος 1 (σημείο i) της συμφωνίας τερματισμού της ισχύος, χωρίς καμία τροπολογία. Οι συμβάσεις αυτές διαιωνίζουν τις περιοριστικές επιπτώσεις που συνιστούν απόρροια της συμφωνίας συγκρότησης της κοινής επιχείρησης, δεδομένου ότι οι πελάτες που θα επιθυμούσαν να μεταδίδουν τα προγράμματά τους μέσω του δορυφόρου Astra I A δεν λαμβάνουν προσφορά για τη σύναψη ειδικής σύμβασης για τη χρησιμοποίηση αφενός, της ανοδικής ζεύξης και, αφετέρου, του δυναμικού των αναμεταδοτών. Εκτός τούτων οι όροι αυτών των συμβάσεων εξυπηρέτησης πελατών καθορίζονται από την BT και την SES στο πλαίσιο της συμφωνίας ιδρύσεως της κοινής επιχείρησης, π.χ. υπό συνθήκες στρέβλωσης του ανταγωνισμού. Αυτό δεν σημαίνει ότι οι συμβάσεις εξυπηρέτησης πελατών, απλά και μόνο λόγω της σχέσεως τους με τις περιοριστικές οριζόντιες συμφωνίες καλύπτονται από το άρθρο 85 παράγραφος 1. Εντούτοις, τα περιοριστικά αποτελέσματα που αυτές οι συμβάσεις διαιωνίζουν μπορούν να εξαλειφθούν όταν οι πελάτες έχουν αποκτήσει το δικαίωμα αναπροσαρμογής. Κατά συνέπεια, πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα είτε εφαρμογής των όρων των συμβάσεων πελατών που υπέγραψε η BT, είτε καταγγελίας αυτών των συμβάσεων, είτε αναδιαπραγμάτευσης των όρων των συμβάσεων. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτός ο στόχος και σε προθεσμία ενός μηνός από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης προς αυτούς, η BT και η SES οφείλουν να ενημερώσουν τους φορείς παροχής προγραμμάτων που υπέγραψαν πριν από τις 30 Ιανουαρίου 1991 συμβάσεις με την BT για την παροχή διεθνών υπηρεσιών τηλεοπτικής διανομής μέσω του δορυφόρου Astra I A, ότι εντός τετραμήνου από τη σχετική ενημέρωσή τους, δικαιούνται, εφόσον το επιθυμούν,

— να προβούν σε αναδιαπραγμάτευση των όρων της σύμβασης, ή

— να θέσουν πέρας στη σύμβαση λαμβάνοντας υπόψη τους ότι πρέπει να τάξουν εύλογη χρονική προθεσμία.

Στους πελάτες που σκοπεύουν να αναδιαπραγματευθούν τους όρους της σύμβασης ή να την καταγγείλουν πρέπει να παρασχεθεί πάντως η διαβεβαίωση ότι εξακολουθεί να είναι στη διάθεσή τους η χρησιμοποίηση της ανοδικής ζεύξης και του δυναμικού των αναμεταδοτών χωρίς διακοπή κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

Οι συμβάσεις εξυπηρέτησης πελατών οι οποίες, κατ' επιλογή των πελατών, εξακολουθούν να ισχύουν με βάση τους αρχικούς όρους, θα περιορίζουν τον ανταγωνισμό εφόσον έχουν ως αποτέλεσμα τη σύναψη παροχής υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης πέραν της BT. Εντούτοις, υπό το φως των σημερινών συνθηκών που επικρατούν στην αγορά και ιδίως λαμβανομένης υπόψη της δυνατότητας προσπέλασης που έχουν οι φορείς παροχής υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης του Ηνωμένου Βασιλείου στο δυναμικό διαστημικού τμήματος των δορυφόρων Eutelsat και Intelsat μέσω της SAO και του επιπρόσθετου νέου δυναμικού διαστημικού τμήματος, όπως για παράδειγμα το δυναμικό που προσφέρεται στο δορυφόρο Astra I B, ο οποίος έχει καταστεί στο μεταξύ, διαθέσιμος τέτοια σύναψη φαίνεται απίθανη. Εάν με βάση τα νέα στοιχεία φαίνεται να στοιχειοθετεί ότι οι εν λόγω συμβάσεις είναι περιοριστικές για τον ανταγωνισμό καταλήγοντας ιδίως σε αποκλεισμό άλλων φορέων παροχής υπηρεσιών ανοδικής ζεύξης, εκτός της BT, θα καταστεί αναγκαίο να κινηθούν διαδικασίες ανεξάρτητες από εκείνες που οδήγησαν στην έκδοση της παρούσας απόφασης,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η κύρια συμφωνία της 17ης Δεκεμβρίου 1987 μεταξύ των Société Européenne des Satéllites SA και British Telecommunications plc, καθώς και όλες οι συναφείς συνοδευτικές επιστολές και συμφωνίες σε συνάρτηση με τις ρυθμίσεις βάσει των οποίων οι δύο πλευρές συνεργάστηκαν για την κοινή παροχή υπηρεσιών τηλεοπτικής διανομής μέσω δορυφόρου (που συλλογικά κατονομάζονται «οι συμφωνίες»), συνιστούσαν παράβαση των διατάξεων του άρθρου 85 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΟΚ μέχρι τις 30 Ιανουαρίου 1991, ημερομηνία κατά την οποία τερματίστηκε η ισχύς των συμφωνιών αυτών.

Άρθρο 2

Απορρίπτεται η αίτηση για χορήγηση απαλλαγής βάσει των διατάξεων του άρθρου 85 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΟΚ, όσον αφορά τις συμφωνίες που αναφέρονται στο άρθρο 1, για τη χρονική περίοδο της ισχύος τους.

Άρθρο 3

Οι British Telecommunications plc (BT) και Société Européenne des Satéllites SA (SES) οφείλουν, εντός μηνός από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης, να ενημερώσουν εγγράφως τους φορείς παροχής τηλεοπτικών προγραμμάτων που έχουν συνάψει συμβάσεις με τη BT για την παροχή υπηρεσιών τηλεοπτικής διανομής μέσω του δορυφόρου Astra I A, πριν από τις 30 Ιανουαρίου 1991, σχετικά με την απόφαση της Επιτροπής, και ιδίως με τα άρθρα 1 και 2 αυτής, και επισημαίνουν ότι οι εν λόγω φορείς παροχής

τηλεοπτικών προγραμμάτων δικαιούνται, εφόσον το επιθυμούν, κατά τη διάρκεια χρονικής περιόδου 4 μηνών από τη σχετική ενημέρωσή τους:

— να αναδιαπραγματευθούν τους όρους των συμβάσεων αυτών ή

— να καταγγείλουν τις συμβάσεις αυτές κατόπιν ευλόγου για την BT προθεσμίας. Η BT από την πλευρά της πρέπει να ενημερώσει την SES αμελλητί σχετικά με την καταγγελία.

Όταν η επιστολή που αναφέρεται στο παρόν άρθρο αποστέλλεται στους φορείς παροχής τηλεοπτικών προγραμμάτων, εντός της χρονικής προθεσμίας του ενός μηνός που αναφέρθηκε προηγουμένως, πρέπει ταυτόχρονα να διαβιβαστεί στην Επιτροπή αντίγραφο της επιστολής αυτής.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στις ακόλουθες επιχειρήσεις:

1. British Telecommunications plc,
   British Telecom Centre,
   81 Newgate Street,
   GB-London EC1A 7AJ·
2. Société Européenne des Satéllites SA,
   Château de Betzdorf,
   L-6815 Luxemburg.

Βρυξέλλες, 23 Δεκεμβρίου 1992.

Για την Επιτροπή

Leon BRITTAN

Αντιπρόεδρος